

Krais Akar Mogomem a Isa Azenim Gati

Akar Faragha Zuim

Gumaziba Kraisin adarazigh asighasizir dughiamin, Jon akinafarir kam osiri. Kraisin adarsi kamaghin migia ghaze, Krais Iesus a men Ekiam, egha me nighnizir gavgavimin an iti. Kraisin adarazir nighnizir gavgaviba gavgavigh, egh me osimtizir ekiaba ateghti da me abinan koghasa, kamaghin Jon akinafarir kam osiri.

Akinafarir kam a gin otivamin bizibar akar isin zuir aviriba iti. Ezi Kraisin gumazamizir dughiar kam in itiba, me ti akar isin zuir kabagh fo. Ezi nighnizir gavgaviba puvatiziba dagh fozir puvati.

Akar isin zuir kabar mingarim, a kamakin. Krais Iesus en Ekiam, eghti an dafarmin God apaniba bar da dikabiragham. Egh a uaghan Satan dikabiragham. Egh dughiar Iesus uan ingangarim a givamim, God gumazamizir ikia gavgavigha uan nighnizir gavgaviba ataghizir puvatiziba, a ivezir aghuim me daningam.

God biziba bar dar ingarightima da igiabar otivigham, eghti me God ko ikiva egh uam osimtiziba puvatigham.

Krais Iesus, nguibar 7 plan aven itir siosba bagha akaba amada

(Sapta 1-3)

¹ Akar kam faragha modogha iti, ezi datirighin Kraiss Iesus a isa azenim gati. God uan ingangarir gumaziba bizir zuamiram otivamiba men akaghasa, egha kamaghin akar kam Iesusin aka. Ezi Iesus uan enselin mam anemadazima, ki Jon, an ingangarir gumazim, akam na daningasa ize, eghti ki Iesusin ingangarir gumazir igharazibav kimam. ² Ezi ki Jon, ki bizir kaba bar dar ganigha gifa, egha Godin akam, a Kraiss Iesusin gun migeir akam, ki aneghurigha an gun migei, egha ki ghaze, akar kam a guizbangira.

³ Akar kam a Godin akam, a Godin ize, eghti tina akar kam dipontima igharaz darazi oraghti, gumazir kam bar akongegh. Eghti gumazamiziba akar kam baraghiva egh Godin akar ki osirizimin gin mangiva, me uaghan bar akongegh. Dughiam otivasava amima, God damuasa mikemezir biziba an adar amuam. Kamaghin, gumaziba akar kam diponam.

Jon nguibar 7 plan aven itir siosba bagha akam osiri

⁴ Ki Jon, ki ia gumazamizir 7 plan siosin Esian Provinsin itiba, ia bagha akar kam osiri.

Godin datirighin ikia, fomira ikia, egh gin uamategh izamim, Godin kamra navir amirizim ia daningiva, egh ian apangkuv. Eghti 7 plan duar aghuir Godin ingangarim gamua an atrivir dabirabimin guamin itiba, da uaghan ian apangkuvigh egh navir amirizim ia daning.

1:1: Dan 2:28-29, Jo 3:32, 12:49, MAA 1:19, 4:1, 22:6, 22:16 **1:2:** 1 Ko 1:6, 1 Jo 1:1, MAA 6:9 **1:3:** Lu 11:28, Je 5:8, 1 Pi 4:7, MAA 22:7, 22:10 **1:4:** Kis 3:14-15, Sek 3:9, Jo 1:1, MAA 1:8, 3:1, 4:5, 4:8, 5:6, 11:17, 16:5

⁵ Krais Iesus, a gumazir Godin akaba guizbangira dav geim. Egha a gumazir bar uabira faragha ovevemın ua dikavizim. Egha a nguazimın atriviba bar men ekiam. A uaghan ian apangkuv egh navir amirizim ia daning.

A bar e gifonge, egha a uabi uan ghuzimın a en arazir kuraba agivazi e firiaghire. ⁶ An e gamizima e atrivimın ofa gamir gumazibar itima, ezi God e gativazi e Godin ingangarim gami, God Iesusin afeziam. Zurazurara Krais ziar ekiam ikiva egh biziba bar dar ganamin gavgavim iki. Guizbangira.

⁷ Ia gan, a ghuariabar tongin izaghirasava ami, eghti gumaziba bar uari uan damazibar an ganam.

Gumazir a giniviziba, me bar uaghan an ganam. Eghti nguazir kamın kantriba bar, dar gumazamiziba a ginighnigh egh azi naviba bar me basemegham.

Are, bizir kam otivam. Guizbangira.

⁸ Gavgaviba bar itir Godin Ekiam kamaghın migei, “Kirara ki faraghavira ikia, egh bar gin ikiva abuan ikivira ikiam.” Kar Godin kamnangra, datirighın ikia, fomira ikia, egh gin uamategh izam.

Jon Kraisın gani

1:5: Sng 89:27, Ais 55:4, Jo 15:9, 18:37, Ef 1:20, Kl 1:18, 1 Ti 6:13, Hi 9:14, 1 Jo 1:7, 4:10, MAA 3:14, 17:14 **1:6:** Kis 19:6, 1 Ti 6:16, Hi 13:21, 1 Pi 2:5, 2:9, MAA 5:10, 20:6 **1:7:** Dan 7:13, Sek 12:10, Mt 24:30, Mk 13:26, Lu 21:27, Jo 19:34, 19:37, Ap 1:11, 1 Te 4:17 **1:8:** Kis 3:14, MAA 1:4, 1:17, 4:8, 11:17, 15:3, 21:6, 22:13

9 Ki Jon, ki ian aveghbuar mam. Ki ia ko, e Kraisin adarasi. Ki ia ko porogha, mizaziba isa, egha ia ko God Bizibagh Ativir Dughiamin aven ikia Godin apengan iti. Egha ia ko porogha osimtiziba atera tughavavgafi. Ki Godin akam akura, egha Iesusin gun migeir akam, ki an eghurigha an gun migia ghaze, akar kam a guizbangira. Kamaghin amizi me na batuegha na isa Patmosin Arighatizimin na ati.* 10 Ekiamin dughiamin, Godin Duam na gizivagha pamten nan ingari, ezi nan girakirangin ki tiarir mam barazi a sigham in min pamten kamaghin dei. 11 Tiarir kam kamaghin migei, "Bizir ni garir kaba bar, ni akinafarimin da osirigh, egh 7 plan siosba bagh da amangigh. Siosin Efesusin nguibamin itim, ko Smernan nguibamin itim, ko Pergamum ko Taiataira ko Sardis ko Filadelfia ko Laodisian nguibamin itiba."

12 Ezi ki gumazir na migeimin ganasa egha ragha gari, lamin golin 7 pla iti. 13 Ezi ki gumazir mam in garima, a lambar tongin tughav iti. A Gumazibar Borimin min gari. A korotiar ruarim aruzima an an sueba avara, ezi a golin letiam uan evarim amighiri. 14 An dapanarizim bar ghurghurigha mati, sipsipin arizimin min gara, egha mati ghuariar ghurghurim. Ezi an

1:9: Fl 1:7, 2 Ti 1:8, 2:12, MAA 6:9 * **1:9:** (1:9) Dughiar gumaziba arazir kurar Romba aghuazibagh amima, me me isi kalabus darighasa. Egha dughiar mabar me me amadima, me arighatizibar ghua iti. Patmos a uaghan kalabuziabar arighatizir kabar mam. **1:10:** Jo 20:26, Ap 10:10, 2 Ko 12:2, MAA 4:1-2
1:12: Kis 25:37, Sek 4:2, MAA 1:20 **1:13:** Ese 1:26, Dan 7:13, 10:5, MAA 15:6 **1:14:** Dan 7:9, MAA 2:18, 14:2, 19:12

damazimning mati avir mizariar gavgavimın mın pamtem isi. ¹⁵ An suemning mati bras, me avir ekiamın a tuazi, a isia dafozi moghın gari. Ezi ki an tiarim barazi, a mati dipar ekiam afora nidi. ¹⁶ A 7 plan mikoveziba uan agharir guvimın dar suira. Ezi midorozir sabar mam ghumtizir pumuning ikia bar ghumi, an an akamın ikegha azenimın ize. Ezi an guam aruer angazangarir gavgavimın mın pamten taghtasi.

¹⁷ Ki an ganigha an suemningın boroghın irigha, gumazir ovengezimın mın iti. Ezi a uan agharir guvimın na gisın atigha, egha kamagh migei, “Ni atiatingan marki. Ki gumazir faraghavira ikia, egh bar gın ikiva, egh abuan ikivira ikiam.

¹⁸ Egha ki gumazir angamra itim. Fomira ki areme. Datirighın ni gan, ki zurara angamra ikivira ikiam. Ki Ovevemın ki, koma Gumaziba Ovia Ghua Itir Nguibamın ki, ki aningın suiragha aningın ganamin gavgavim iti.

¹⁹ “Kamaghın amizi, ni bizir ni ganizir kabar akaba osirigh, bizir datirighın itiba ko bizir gın otivamiba. ²⁰ Ni 7 plan mikovezir nan agharir guvimın itiba ko 7 plan golin lambar ganigha gifa. Da mati akar mogomem, ezi an mingarim kamakin: 7 plan mikoveziba, da siosın 7 plan garir enselba. Ezi 7 plan lamba, da uari siosın 7 pla.”

2

1:15: Ese 1:24, 43:2, MAA 14:2 **1:16:** Ef 6:17, Hi 4:12, MAA 1:20, 2:1, 2:12, 2:16, 3:1, 19:15, 19:21 **1:17:** Ais 41:4, 44:6, 48:12, Ese 1:28, Dan 8:18, 10:10, MAA 2:8, 22:13 **1:18:** Sng 68:20, Ro 6:9, MAA 4:9, 5:14 **1:19:** MAA 1:1, 1:11, 2:1, 4:1 **1:20:** Sek 4:2, Fl 2:15, MAA 1:12, 1:16, 2:1, 3:1

Efesusin nguibamin itir siosin zuir akam

¹ Gumazir kam ua kamaghin migei, “Ni Efesusin itir siosin garir ensel a bagh akataba osirigh. Akar kaba kamakin,

‘Ki uan agharir guvimin 7 plan mikovezibar suigha, egha 7 plan golin lambar tongin arui. Egha ki akar kam ni bagha anemadazi a izi.*

² Ia Kraisin adarasi, ian arazir ia amiba ki bar dagh fo. Egha ki fo, ia pamtem ingarigha, egha tughavavgafi. Egha gumazir kurabar aghua. Gumazir kaba ia migia ghaze, “E uaghan aposelba.” Puvati, me aposelba pu. Ezi ia men migirigiaba tuisigha givagha, egha men nighnizir ifavarim gifogha ghaze, me pura gumazir ifavariba. ³ Gumaziba ian garima, ia nan ziam bangin, me arazir kurabar ia gami. Ezi ki kamaghin ia gifo, ia tughavavgavigha osimtizir kam aterava an aghuazir puvati.

⁴ Ezi ki adarir akamin kamaghin ia mikimasa, ia igiamra nighnizir gavgavim nan ikia, egha ia bar na gifonge, egha datirighin puvati. ⁵ Ia fomira arazir aghuibagh ami, egha datirighin ia arazir kam ategha ire. Kamaghin amizi, ia uam arazir ia faragha amizim ginighnigh, egh ia uan navibagh iragh, egh arazir mati ia faragha amizibar amu. Ia kamaghin damuan koghti, eghti ki ia bagh iziva egh ian itir lam batuegham.

2:1: MAA 1:16, 1:20 * **2:1:** (2:1) Akar kam a siosin ensel bagha zui, egha a siosin gumazimiziba amir araziba, me migei. **2:2:** 2 Ko 11:13, 2 Pi 2:1, 1 Jo 4:1, MAA 2:9, 2:13, 2:19, 3:1, 3:8, 3:15 **2:3:** Ga 6:9, Hi 12:3-5 **2:5:** Mt 21:41-43, MAA 2:16, 2:22, 3:3, 3:19

⁶ Ezi ian arazir aghuir mamra kara, ia Nikolasin adarazir arazibar aghua. Ki uakan, ki men araziba bar dar aghua.

⁷ Eghti tina kuarimning iti, an akar Godin Duam siosbav geiba, a da baragh. Gumazir midorozim gamua apanim abirim, ki an amamangatighi, a ikirimirir aghuim anidir tememin dagheba iniva dar amam. Temer kam, Godin Nguibar Aghuarimin itir dagher azenimin iti.’ ”

Smernan nguibamin itir siosin zuir akam

⁸ Gumazir kam ua kamaghin migei, “Ni Smer-nan nguibamin itir siosin garir ensel bagh akataba osirigh. Akar kaba kamakin,

Ki gumazir bar faraghavira ikia, egh bar gin ikiva abuan ikivira ikiam. Ki fomiram areme, egha datirighin ki angamra iti. Egha ki ni bagha akar kam amadazima a izi. ⁹ Ki osimtiziba ko mizazir ia bativizibagh fo. Egha kamaghin fo, ia biziba bar puvati. Egha ia guizbangira bizir bar aviriba iti. Ezi ki fo, gumazir maba akar kurabar girakirangin ia migei. Gumazir kaba ghaze, me Judan adarasi. Egha me Judan adarazi pu. Puvati. Me guizin Satanin adarasi.† ¹⁰ Ia kiranoveghang mizazitaba iniam, egh bizir kam ia damuti ia atiatingan marki.

2:6: Sng 139:21 **2:7:** Stt 2:9, Ese 28:13, 31:8, Mt 11:15, MAA 2:11, 2:17, 2:29, 3:6, 3:13, 3:22, 22:2, 22:14, 22:19 **2:8:** Ais 44:6, 48:12, MAA 1:17, 22:13 **2:9:** Ro 2:17, 2 Ko 11:14-15, 1 Ti 6:18, Je 2:5, MAA 3:9 † **2:9:** (2:9) Smernan siosin gumazimiziba, me nguazir kamin biziba bar otevegha, onganarazibagh ami. Egha me Godin Duamin biziba, guizbangira bar izifa. **2:10:** Mt 10:22, 10:28, 24:13, 2 Ti 4:8, Je 1:12, MAA 3:11

Ia orakigh. God ian nighnizir gavgavim tuisigh egh foghasa, a gavgafi, o puvati. Kamaghin, Satan ia damuti me ian tongin tarazi kalabus darigham. Eghti ia 10 plan dughiabar osimtiziba ko mizaziba ateram. Eghti ia nighnizir gavgavir Kraisin itimin suiragh gavgafigh, mamaghira iki mangi, ia aremeghamin dughiam, eghti ki ikirimirir aghuarim ivezir aghuarimin min pura ia daningam.

¹¹ Tina kuarimning iti, akar Godin Duam siosbav geiba, a da baragh. Gumazitam midorozim damuva uan apanim abiraghti ovever namba 2 a gasighasighan kogham. Bar puvati.”

Pergamumin nguibamin itir siosin zuir akam

¹² Gumazir kam kamaghin ua na migei, “Egh ni Pergamumin siosin garir ensel bagh akataba osirigh. Akar kaba kamakin,

‘Ki midorozir sabar ghuntizir pumuning itim iti, a bar ghumi. Ki akar kam ia bagha anemadazi a izi. ¹³ Ki nguibar ia itir kam bar deragha a gifo, Satanin atrivir dabirabim nguibar kamini iti. Ezi ia nan ziamin tugha gavgavigha, egha ia nighnizir gavgavim nan ikia egha ia nighnizir gavgavir kam modir puvati. Fomira gumazir kam Antipas, a gumazir nan akam kurim, egha ia ko ike. A guizbangira nan akamin gin zui, ezi me ian nguibar Satan itimin a misoghezi an areme. Dughiar kamini ia uaghan akirim ragha na gasarazir puvati.

14 Ezi ki adarir akar maba ia mikimasa. Ia Pergamumın gumazir maba iti, me Balamın sure gamir akabar suiragha gavgavighavira iti. E fo, Balam kamaghın Balakın sure gami, eghti a Israelba tuavir kuramın men akagh me damuti, me arazir kuramın iregham. Ezi Balak Israelbar nighnizibagh amizıma, me aseba bagha ofa gamir asiziba apa, egha tintinibar uari koma akuir arazim gami. 15 Kamaghıra, gumazir maba ia ko ikia, egha Nikolasın adarazir akabar gın zui. 16 Kamaghın amizi ia uan navibagh iragh. Puvatightıma, ki kiranoveghang ia bagh izi, egh gumazir kaba uan akamın itir midorozir sabamın me misogham.

17 Tina kuarimning iti, akar Godın Duam siosbav geiba, a da baragh. Eghti gumazitam midorozim damuva apanim abiraghtıma, ki manan dagher datirighın muegav itir taba a danıngam. Egh ki dagıar ghurghuritam a danıngam. Egh dagıar kamın ki ziar igiar mam osirigham, eghti gumazitam ziar kam gifoghan kogham. Gumazir dagıam inizim, anarıra a gifogham.’”‡

Taiatairan nguibamın itir siosın zuir akam

18 Gumazir kam kamaghın ua miği, “Ni Ta-
iatairan nguibamın siosın garir ensel a bagh

2:14: Nam 22-24, 25:1-3, 31:16, Lo 23:4, Ap 15:29, 1 Ko 6:13, 8:9, 2 Pi 2:15, Ju 11 **2:16:** Ais 11:4, 2 Te 2:8, MAA 1:16, 3:11, 19:15, 19:21, 22:7, 22:12, 22:20 **2:17:** Kis 16:4, 16:14-15, 16:33-34, Ais 62:2, 65:15, Jo 6:48-50, MAA 2:7, 2:11, 3:12, 19:12 ‡ **2:17:** (2:17) Manan daghem, Israelba gumaziba puvatızir danganimın aruıma, God a isa me ganıngi. Ni Kisim Bek 16, ko Ighiam 78:24ın gan. **2:18:** MAA 1:14-15

akataba osirigh. Akar kaba kamakin,

‘Ki Godin Otarim, ezi nan damazimning mati avir mizariar gavgavimın mın pamten isi, ezi nan suemning mati bras me bar deravira a ruezi moghin isia angazangarim ekefe. Ki akar kam ni bagha anemadazima a izi. ¹⁹ Arazir ia amiba, ki bar dagh fo. Ki fo, ia gumazamiziba bar me gifonge, egha nighnizir gavgavim nan ikia, egha igharaz darazir akurvazir arazibagh ami. Ki fo, osimtiziba ia bativima, ia tugha gavgafi. Ki fo, arazir ia faragha amiziba, da dera, ezi datirighın ian arazir kaba deragha ikia faragha zuir arazibagh afira.

²⁰ Ezi ki adarir akar kam ian iti. Ia amizir kam Jesebelin amamangatizi a ia ko iti. Amizir kam kamagh migia ghaze, a Godin akam inigha izir amizim. Bar puvati, a ifari. Egha nan ingangarir gumazibagh ifara egha gumazamiziba tintinibar uari bakia uari ko akuir arazim ko asizir me asebar ofa gamua apir arazibar men sure gami. § ²¹ A navim giraghasa ki ifonge, egha kamaghın ki anetaghizima a dughiar mabar ike. Ezi puvati, a gumazamiziba tintinibar uari bakia, egha uari ko akuir arazir kam bagh navim giraghan aghua. ²² Ia oragh. Ki

2:20: 1 Kin 16:31, 2 Kin 9:7, Ap 15:20, 15:29, 1 Ko 10:19, MAA 2:14 § **2:20:** (2:20) Jesebel, an amizir kurar mamın ziam. Fomira Israelbar atrivir amizimın ikia, egha arazir bar kurabagh amizim. Ni 1 King 18:4, ko 19:1-2, ko 2 King 9:3-37ın gan. Nikolasin adarazir amizir mam iti, Taiatairan gumazamizir maba inizi, me an arazir kurabar gin zui. Ezi bizir kamın, me ti ziar kam Jesebel a gati. **2:21:** Ro 2:4, MAA 9:20

ivezir kuram a daningiva arimariar ekiam a daningti a mizazir bar ekiam iniam. Eghti gumazir a bakia a ko arazir kurabagh amiba, me a ko amir araziba bagh navibagh iraghan koghti, ki osimtizir ekiam ko mizazim uaghan me daningam. ²³ An boriba uaghan, ki me misueghti me arimighregham. Eghti siosba bar fogham, gumaziba bar ki men naviba ko nighnizibagh fogha da tuisisi. Egh ki ia amir araziba bagh ivezim vaghvagh ia daningam.

²⁴ Egha ki datirighin ia Taiatairan itir igharaz daraziv gei. Ia amizir kamın akabar gin zuir puvatigha, egha arazir kam, me kamaghin a dibori, “Satanın akar mogomeba,” ia an fozim inizir puvati. Ki kamaghin ia mikimasa, ki osimtizir igharazitam, ia datighan kogham. ²⁵ Ezi bizir ia suighiziba bar, ia bar pamten dar suiragh mighighvira iki, mangi dughiar ki izamim.

²⁶ Gumazim midorozim damu apanim dikabiragh, egh nan arazibar gin mangiti, biziba bar givaghamin dughiam otoghti, ki gumazir kam gumamazibar gumazir dapanimin ikiamin gavgavim a daningam. ²⁷ Eghti an atrivimin gavgavim sara men ganiva egh me abighrarigham, mati gumazim nguazir miner mam abiagharisi.

Ingangarir ki a ganingizir kam, mati ingangarir nan afeziam gumamazibar ganasa na ganingizir ingangarimin mirara ghu. ²⁸ Egh

2:23: Sng 7:9, 62:12, Jer 11:20, 17:10, Ro 8:27, 2 Ko 5:10, 2 Ti 4:14, MAA 20:12-13 **2:25:** MAA 3:11 **2:26:** Mt 19:28, Jo 6:29, 1 Ko 6:3, 1 Jo 3:23, MAA 20:4 **2:27:** Dan 7:22, MAA 12:5 **2:28:** MAA 22:16

uaghan, ki mikovezir bar mizaragharam otivir kam a daningam.

²⁹ Tina kuarimning iti, egh akar Godin Duam siosbav geiba, a da baragh.’ ”

3

Sardisin nguibamin itir siosin zuir akam

¹ Gumazir kam ua kamaghin migei, “Ni datirighin Sardisin nguibamin itir siosin garir ensel bagh akataba osirigh. Akar kaba kamakin,

‘Ki Godin duar 7 plan gari, egha ki 7 pla mikovezibar suira. Egha ki akar kam ni bagha anemadazima a izi. Ki arazir ia amiba bar dagh fogha gifa. Me ia migia ghaze, “Sardisin itir sios, an angamra iti.” Ezi puvati, ia ariaghregha gifa. ² Ki ia amir arazibar gara ghaze, da nan Godin damazimin tighar deragham. Kamaghin, ia osegh daguraguim atakigh. Ian araziba, bar ovengezir puvati, dar muziariba mong ikiavira iti, ia ua gavgavim dar aning.

³ Akar aghuir ia fomiram oregha inizir kam, ia uam a ginighnigh. Egh ia navibagh iragh, egh bar deraviram an gin mangi. Egh ia osegh daguraguim ateghan koghti, ki okimakiar gumazim izi moghin, ia batogham. Eghti ia dughiar ki izamim a gifoghan kogham.

⁴ Ezi ian gumazamizir maba Sardisin ikiavira iti, me uan korotiabagh amizi da mizezir puvati. Gumazir kabar araziba da derazi, ki me uabin

3:1: MAA 1:4, 1:16, 2:2, 5:6 **3:3:** Mt 24:43-44, Lu 12:39-40, 1 Te 5:2, 5:6, 1 Ti 6:20, 2 Pi 3:10, MAA 2:5, 16:15 **3:4:** Ap 1:15, Ju 23, MAA 6:11, 7:9, 7:13

toro, kamaghin me korotiar ghurghuribar aghuigh na ko daruam. ⁵ Gumazitam midorozim damuva apanim abiragh, egh korotiar ghurghurir kamagh garitam arughti ki an ziam akinafarir God gumazamizir ikirimirir zurara itim iniamin ziaba osirizim, ki an ziam angarighan kogham. Puvati. Ki uan afeziam ko an enselbar damazibar gumazir kamın gun mikim suam, a konanam. ⁶ Tina kuarimning iti, an akar Godin Duam siosbav geiba, a da baragh.’ ”

Filadelfian nguibamin itir siosin zuir akam

⁷ Gumazir kam ua kamaghin migei, “Egh ni Filadelfian nguibamin itir siosin garir ensel bagh akataba osirigh. Akar kaba kamakin,

‘Ki dughiaba bar God baghavira iti, ezi nan akar dikiriziba da guizbangira otifi. Ezi ki Devitin kin suira, egh bizim ki a kuighti, gumazitam bar uam anesaraghan kogham. Egh bizim ki an tiam asaraghti, gumazitam bar uam a kuighan kogham. Ki akar kam ni bagha anemadazima a izi. ⁸ Ki ia amir araziba bar dagh fogha gifa, ezi ia orakigh. Ki ian damazimin tiam kuizima a iti. Eghti gumazitam uam anesaraghan kogham. Ki kamaghin fo, ian gavgavir muziarim ikiavira iti, ezi ia nan akamin gin ghua, egha nan ziam akirim ragha a gasarazir puvati. ⁹ Ia Satanin adarazigh fos, me kam-

3:5: Kis 32:32-33, Sng 69:28, Mt 10:32, Lu 10:20, 12:8, Fl 4:3, MAA 3:18, 19:8, 20:12 **3:7:** Jop 12:14, Ais 22:22, Lu 1:32, Ap 3:14, 1 Jo 5:20 **3:8:** 1 Ko 16:9, 2 Ko 2:12, MAA 2:2 **3:9:** Ais 43:4, 45:14, 49:23, 60:14, MAA 2:9

agh migia ghaze, me Judan adarasi. Egha me Judan adarazi puvati, me ifavarir gumaziba. Ia orakigh. Ki gumazir kabar amighti me izi ian suebar apengan teviba apirigh, egh me kamaghin fogham, ki bar ia gifonge. ¹⁰ Ia nan akamra gin ghuava egha osimtizir ia bativiba ia dar aven tughavavighavira iti. Kamagh amizi, ki ian ganam. God gin nguazimin itir gumazamiziba bar, men nighnizir gavgavim tuisigh egh foghasa, a gavgafiz, o puvati, eghti kamaghin osimtizir ekiamin dugham otogham. Eghti dughiar kam in ki ian ganti ia deragham.

¹¹ Ki bar zuamira ia batogham. Gumazitam ian ivezir aghuim okemeghan koghsi, kamaghin bizir ia suirazim, ia bar an suiragh gavgafigh. ¹² Gumazitam midorozim damuva apanim abiraghti, ki gumazir kam damighti a nan Godin Dipenimin dipenir akinimin min tughuv ikiam. Eghti a Godin Dipenim ategh uam azenan mangan kogham. Bar puvati. Ki an uan Godin ziam osirigh, egh ki uan Godin Nguibamin ziam osirigham. Jerusalem in igiar kam, a nan God ko ikegh otogh overiam ategh izighram. Ki uabi uan ziar igiam, ki gumazir kam in uaghan an osirigham. ¹³ Tina kuarimning iti, an akar Godin Duam siosbav geiba, a da baragh.’ ”

Laodisian nguibamin itir siosin zuir akam

3:10: Ais 24:17, Lu 21:19, 2 Ti 2:12, 2 Pi 2:9 **3:11:** Fl 4:5, MAA 2:10, 2:16, 2:25, 22:7, 22:12, 22:20 **3:12:** Ais 62:2, 65:15, Ese 48:35, Ga 2:9, 4:26, Hi 12:22, MAA 14:1, 21:2

¹⁴ Gumazir kam ua kamaghin miġei, “Ni Lao-disian nguibamin itir siosin garir ensel bagh akataba osirigh. Akar kaba kamakin,

‘Ki gumazir “guizbangira” miġeim. Godin akar dikiriziba ko an akaba bar, ki guizbangira miġia, zurara guizin akamrama akuri. Ki God ingarizir biziba bar dar mingarim. Egha akar kam ni bagha anemadazi a izi. ¹⁵ Ki ia amir araziba bar dagh fo. Ki fo, ia orangizir puvati, egha feir puvati. Ia orangigh iki o ia feng ikiasa, ki ifonge. ¹⁶ Ezi puvati. Ia mong, ganadamira fei. Ia bar puvira feir puvati, egha bar orangizir puvati. Kamagh amizi, ki uan akar torimin ian mighasa.

¹⁷ Ia kamagh miġia ghaze, “E bizir aviriba ko dagiar aviriba iti. E bizitamın otevir puvati.” Ezi puvati. Ian dabirabim pazavira itima, gumaziba ian garava bar ian apangkufi. Ia bar biziba puvatigha egha damaziba okavigha egha bibiabara iti. Egha ia uari bizir kam ġifozir puvati.*

¹⁸ Kamagh amizi, ki nighnizir kam ia daningasa. Nan gol avim bar an isigha an itir bizir kuraba bar da adangi. Kamaghin ia golin kam na dama a givezagh, egh dagiaba avirasemegham. Egh uaghan ia uan mikarzim

3:14: Snd 8:22, Ais 65:16, 2 Ko 1:20, Kl 1:15, MAA 1:5, 19:11, 22:6 **3:15:** Ro 12:11, MAA 2:2 **3:17:** Hos 12:8, Lu 12:21, 1 Ko

4:8 * **3:17:** (3:17) Me uari uan damazibar gari, Laodisiaba bizir aviriba iti. Egha Godin damazimin me bar onganarazibar min iti. Ni Akar Mogomem 2:9in gan. **3:18:** Ais 55:1, Mt 13:44, 2 Ko 5:3,, Je 2:5, MAA 3:5, 4:4, 7:13, 16:15

avisi korotiar ghurghuritam givesegh, eghti gumaziba ian ganti ia bibiagara ikiva, egh aghumsighan kogham. Egh uaghan ia uan damazibar aghusi marasin givesegh, egh ia ganam.

¹⁹ Gumazir ki ifongeziba, ki men atar men arazibar kiram. Kamagh amizi ia uan araziba akirsi gavgavigh egh uan navibagh iragh.

²⁰ Ia oragh, ki tiar akamin tughav ikia, a gafughafusi. Gumazitam nan tiarim baregh egh tiam kuighti, ki aven mangi a ko ikiam. Egh ki a ko damiti, eghti a na ko damam.

²¹ Gumazitam midorozim damuva apanim abiraghti, ki an amamangatighi a na ko nan atrivir dabirabim dapiam, mati ki fomira uaghan midorozim gamigha uan apanim abiragha, egha ki uan afeziam ko an atrivir dabirabim gaperi. ²² Tina kuarimning iti, an akar Godin Duam siosbav geiba, a da baragh.’ ”

Sipsipin Nguzim Godin Nguibamin akinafarim kuizima bizir kuraba nguazimin gumazamiziba batifi

4

(Sapta 4-11)

Me Godin Nguibamin an ziam fe

¹ Ezi ki gin ua garima, Ame! Godin Nguibamin tiar akar mam kuiaghrigha iti. Gumazir ki fomira oraghizim, a faragha pamten sigham in min nan

3:19: Snd 3:12, 1 Ko 11:32, Hi 12:6, Je 1:12, MAA 2:5 **3:20:** Lu 12:37, Jo 14:23, 1 Jo 2:24 **3:21:** Mt 19:28, Lu 22:30, 2 Ti 2:12, MAA 2:26-27 **4:1:** MAA 1:1, 1:10, 1:19, 11:12, 22:6

dei, egha datirighin ua kamaghin na migei, “Ni kagh anang, eghti ki bizir gin otivamiba bar nin akakagham.” ² Ezi Godin Duam zuamira maghira na gizivagha bar pamten nan ingari, ezi ki gari, Ame! Atrivir dabirabir mam Godin Nguibamin iti, ezi gumazir mam atrivir dabirabir kam gaper.* ³ Gumazir kamın guam dagiar jaspera ko dagiar konilian aghevimin min taghtasi. Ezi akianir mam, atrivir dabirabim torim gati, ezi ki akianir kamın gari a emeralin dagiar garimin min taghtasi. ⁴ Ezi 24 plan atrivir dabirabiba, atrivimin dabirabir kam okari. Ezi 24 plan gumazir dapaniba dabirabir kabagh apia. Gumazir dapanir kaba korotiar ghurghuriba aghui, egha golin ingarizir dapanir asuaba uari gaghuigha mati atrivimin golin dapanir asuaba men dapanibar iti. ⁵ Ki gari, onimariba atrivir dabirabimin ikiava otivaghira tintinibar sığha taghtasi, ezi ki orazi niginir ekiam otozi overiam tingaghe. Ezi atrivir dabirabimin guamin 7 pla adeniba isia iti. Egha 7 plan adenir kaba da 7 pla Godin duaba. ⁶ Atrivir dabirabimin guamin bizir mam iti, a mati ongarir ekiam me glasin an ingarizi, a bar zuegha ikia taghtasi.

4:2: Sng 47:8, Ais 6:1, Jer 17:12, MAA 4:9, 17:3, 21:10 * **4:2:** (4:2) Gumazir Jon garir atrivir dabirabim gaperaghav itim, kar God uabi. Egha vezin kamın Jon guizin an ziam dibora ghaze, a God. Ezi gin moghira, Sapt 7:10in akam kamagh migia ghaze, God atrivir dabirabim daperav ekiam. Jon kamagh mikemezir puvati. Jon Godin angazangarir ekiam ko ziar ekiam biaghrigha igharagha otivizibar ganigha, egha a dagh isin akar isin zuimin Godin migei.
4:4: MAA 3:18, 6:11, 11:16, 19:14 **4:5:** Kis 19:16, Ese 1:13, Sek 4:2, MAA 1:4, 8:5, 11:19, 16:18 **4:6:** Ese 1:5-10, 1:22, MAA 15:2

Ezi bizir angamra itir 4 pla, da atrivir dabirabim okarigha tuivighav iti. Egha 4 plan bizir angamra itir kaba, da damazir aviriba itima da men mikarziba bar da ave, men akiraghariba uakan. ⁷ Bizir angamra faragha itim, a mati laion. Ezi bizir angamra an girara itim, a mati bulmakaun apurim. Ezi bizir angamra ikia aningin girara itim, an guam mati gumazir guam. Ezi bizir angamra men girara itim, mati kuarazir bagamin min pin mighava arui. ⁸ Bizir 4 plan angamra itir kaba, me 6 plan aviziba bar vaghvagha men iti. Ezi men mikarziba damazir aviriba da ave, egha uaghan men avizibar apengan iti. Egha arueba ko dimagaribar kamaghin migei,

“Ekiam a God, a gavgavir bar ekiam iti,
 egha a bizir kuraba bar dar saghon ikia
 a bar zue. A bar zue, a bar zue.
 A fomira ikia, egha datirighin ikia,
 egh gin uamategh izam.”

Me migirigiar kam gamua mamaghira ikia egha avughsaziba puvati.

⁹ Bizir angamra itir kaba, me gumazir uan atrivir dabirabim gaperaghav itim bagha bar akonge, a gumazir zurara angamra itim. Egha me an ziam fava, egha a minabi. Ezi bizir 4 plan angamra itir kaba zurara dughiabar kamagh amuvira itima, ¹⁰ 24plan gumazir dapanir kaba gumazir atrivir dabirabim gaperazimin guamin tevir akuriba apiri. A gumazir zurazurara itim

4:8: Ais 6:2-3, Ese 1:18, 10:12, MAA 1:4, 1:8 **4:9:** Dan 4:34, 6:26, 12:7, MAA 1:18, 4:2, 4:10, 5:14, 15:7 **4:10:** MAA 4:4, 4:9, 5:1, 5:7-8, 5:13-14, 6:16, 7:15, 19:4, 21:5

ezi me an ziam fe. Me uan golin dapanir asuaba asia da isa atrivir dabirabimın guamın boroghın da akuri. Egha kamaghın ighiam gami,

¹¹ “Ni en Ekiam, en God. Ni biziba bar dar ingari. Egha ni uan ifongiamın, biziba bar dar ingarizima da otifi, ezi datirighın biziba bar iti.

Kamaghın, nırara e uari nın itorogha nın ziam bar pın aneti. Gumaziba bar ni bagh bar akuegh, egh nın ziam fıva nın gavgavimın apengan ikiam.”

5

Akinafarir rıghızir mam, Jon an gari

¹ Gumazir atrivir dabirabim gaperaghav itim, an agharir guvimın ki akinafarir mamın gari, a iti. Akinafarir kam mati akinafarir bar ruarir me righa mıghırızim, ezi akinafarir kam osizirim an vuem ko vuem sara iti. Egha me a righa egha 7 plan danganibar me kandelın grısın pamten da mıghını. ² Ezi ki enselin gavgavir mamın gari a pamten kamaghın diava azangsısi, “Tina gumazir aghuir God uabın torozim, an akinafarimın itir kandelın grısba adeghıva, egh akinafarir kam onegham?” ³ Overiamın itir gumazitam, o nguazimın itir gumazitam, o nguazimın apengan itir gumazitam, akinafarir kam onegh, egh an aven ganan kogham. ⁴ Ki gari, gumazitam akinafarir kam onegh an aven ganamin gavgavıba puvati. Ezi kamaghın ki puvırama aravıra

iti. ⁵ Ezi gumazir dapaniba men mav kamaghin na migei, “Ni arangan marki. Ni orakigh. Laionin kam Judan adarazir atrivimin oto, atrivir bar ekiam, an Atrivim Devitin ovavim, egha a midorozim gamua uan apanim abiragha gifa. Kamagh amizi a 7 plan kandelin grisın akınafarim miğhiriziba adegħ, egh akınafarir kam onegham.”

Jon Sipsipin Nguzimin gari

⁶ Ezi ki gari, sipsipin nguzir mam tughav iti. Me a misoghezi an aremezi moghin gari. An atrivir dabirabim ko 4 plan angamra itir bizibar tongin tughav iti, ezi gumazir dapanibar dabirabiba an okarigha iti. A 7 plan komba ko 7 plan damatuziba iti, kar Godin duar 7 pla. God me amadazima me nguazir kam bar a garui.* ⁷ Ezi Sipsipin Nguzim ghua gumazir atrivir dabirabim gaperaghav itimin agharir guvimin, akınafarir kam ini. ⁸ An akınafarir kam inigha givazima, ezi 4 plan bizir angamra itir kaba ko 24 plan gumazir dapanir kaba Sipsipin Nguzimin boroghin tevir akuribar apiri. Gumazir dapaniba vaghvagha gitan min garir biziba ko golin itaribar suiki. Itarir kaba, miğharir mughuriar aghuim zuim, bar dagh izifa. Bizir kam kamakin, Godin gumazamiziba God ko miğeir arazim. ⁹⁻¹⁰ Egha me ighiar igiar mam kamaghin a gami,

5:5: Stt 49:9, Ais 11:1, 11:10, Ro 15:12, Hi 7:14, MAA 6:1, 22:16

5:6: Ais 53:7, Sek 4:10, Jo 1:29, 1:36, MAA 1:4, 4:5, 5:9, 5:12, 13:8

* **5:6:** (6:6) Vezin kamin mingarim kamaghin migei, Dagheba bar otevegham eghti daghebar ivezim bar pin ghuavanabogham.

5:7: MAA 4:2, 4:10 **5:8:** Sng 141:2, MAA 4:8-10, 8:3-4, 15:2

“Me ni misoghezi ni areme, egha nin ghuzimin ni gumazamiziba God bagha me givese.
 Ni, anababa bar dar gumazamizir maba, ko nguibabar akaba bar, ko mikarzir igharagha gariba bar, ko kantriba bar dar gumazamiziba, men marazi, ni me givese.
 Egha ni me gamizima me atrivimin adarazir otivigha, egha ofa gamir gumazibar min ikia, en God bagha ingari.
 Egh me atrivimin iki, egh nguazimin gumazamizibar ganam.
 Kamaghin, God ua bagha nin torozi, ni akinafarim inigh egh kandelin grisba adegam.”

Me Sipsipin Nguzimin ziam fe

¹¹ Egha ki ua gara enselin tiarir avirir maba barasi. Men dibobonim handet milienin aviriba ko tausen tausenin aviriba. Me atrivir dabirabim ko bizir angamra itiba ko gumazir dapaniba okarigha tuivighav iti. ¹² Me pamten dia kamaghin ighiam gami,

“Sipsipin Nguzir kam me misoghezi aremezim, e an uari torogha an ziam bar pin aneti.
 A ziar ekiam ko bizir aghuir aviriba ko fofozir aghuiba ko gavgavir ekiam iti.
 E an ziam fiva egh a bagh bar akongegh egh a minabam.”

¹³ Ezi ki God ingarizir gumaziba ko biziba bar men ighiam barasi, bizir overiamin itiba ko

5:11: Sng 68:17, Dan 7:10, Hi 12:22, MAA 4:4-6 **5:12:** 1 Sto 29:11, MAA 5:6 **5:13:** Ro 9:5, Fl 2:10, 1 Ti 6:16, 1 Pi 4:11, MAA 4:2, 4:10, 6:16, 7:10

nguazimın itiba ko nguazimın apengan itiba ko ongarimın itiba. Ki orazi da kamagh migei,

“Gumazir uan atrivir dabirabim gapiaghirim, ko sipsipin nguzim uaghan, e zurazurara aning minabivira ikiam.

Egh aningın ziar ekiamning fiva, aning bagh bar akongegh egh aningın gavgavir ekiamın apengan iki zurara mamaghıra ikiam.”

¹⁴ Ezi 4 plan bizir angamra itiba kamaghın migei, “Guizbangıra.” Ezi gumazir dapaniba tevir akuriba apirigha aningın ziamning fe.

6

Sipsipin Nguzim akinafarimın kandelin grisba adangi

¹ Ki Sipsipin Nguzimın gari, a 7 plan kandelin grisın itir akinafarir kamın suiragha egha a kandel grisın namba wan adangi. Ezi ki orazi, 4 plan bizir angamra itir kabar mav kamaghın migei, ezi an tiarim mati ararim dagaravagha, a kamaghın migei, “Ni izi!” ² Ezi ki ua gara egha hoziar ghurghurir mamın gari, gumazim barirpimın suiragha a gapera. Me atrivimın dapanir asuar mam a ganingı, ezi a midorozim gamua uan apanim abirazi moghın zui, egha midorozir aviribagh amua uan apaniba abira ghuavıra iti.

³ Ezi Sipsipin Nguzim akinafarimın kandelin grisın namba 2 adangi, ezi ki orazi, bizir angamra itir namba 2 kamaghın migei, “Ni izi!” ⁴ Ezi hoziar

6:1: MAA 4:6-7, 5:1, 5:5-7 **6:2:** Sek 1:8, MAA 6:3, 6:6, 14:14, 19:11

6:4: Sek 1:8, 6:2

igharazim azenan izi, an aghefe. Me gavgavim hoziar kam gaperazir gumazim ganingi, kar gavgavir nguazimin gumazamizibar dughiar aghuim a givamim, eghti gumaziba igharaz daraziv soghtima me arimighiram. Ezi me midorozir sabar ekia mam ingangarir kam damuasava a ganingi.

⁵ Ezi sipsipin nguzim akinafarimin kandelin gris namba 3 adangi, ezi ki orazi bizir angamra itir namba 3 kamagh migei, “Ni izi!” Ezi ki ua gara, egha hoziar pizimin gari. Ezi gumazir a gaperaghav itim a skelin mam uan dafarimin an suira. ⁶ Ezi ki orazi, mati gumazimin tiarim bizir angamra itir 4 plan kabar tongin migia, egha migirigiar kam kamaghin migei, “Ia mangi uan ingangarim damuti, eghti dagheba bar oteveg-ham. Kamaghin, gumazim dughiar vamiran ivezim inigh, a witin miner muziarir vamira o balin miner muziarir 3 plara givezam. Egh ia olivin temeba ko wainin beniba gasighasighan marki, eghti olivin boreme ko wain ikivira ikiam.”

⁷ Ezi Sipsipin Nguzim akinafarimin kandelin gris namba 4 adangizima, ki orazi bizir angamra itir namba 4 kamagh migei, “Ni izi!” ⁸ Ezi ki ua gara hoziar iangurimin gari. Ezi gumazir a gaperazim, an ziam Ovevem. Ezi Nguibar Gumaziba Ovia Ghua Itim, an Ovevem girara izi. God gavgavim kamaghin aning ganingi, aning nguazimin itir gumazamiziba 4 plan okuruabar me tuiragh, egh okuruar kabar aven aning okuruar vamira,

aning a misueghti an aremegham. Aning gumazamiziba midorozir sabamin me misueghti, me arimighiram, eghti aning mitiriar ekiam damighti an otoghti me arimighiram, eghti aning arimariar ekiabar amuti da otiv me damuti me arimighiram, eghti aning ruarimin itir asizir atiaba amangti da mangti me misoghti me arimighiram.

⁹ Ezi Sipsipin Nguzim akinafarimin kandelin gris namba 5 adangizima, ki gari, gumazamizir ovengezibar duaba Godin ofa gamir danganim apengan iti. Gumazamizir kaba faragha Godin akamin suiragha gavgavigha, egha akar kam akuni, ezi bizir kamin apaniba me misoghezi me ariaghire. ¹⁰ Duar kaba dia kamaghin migei, “Gavgaviba bar itir Ekiam, ni arazir kuraba bar dar saghon ikia egha bar zue! Ezi nin akar dikiriziba da guizbangira otifi! E ni mizua iti, ni zuamira nguazimin itir gumazamizibar araziba tuisighiva, egh en ghuzimin ivezim ikarvagh!” ¹¹ Egha me gumazamizir kaba vaghvagha korotiar ghurghurir ruariba me ganingi, egha kamagh me migei, “Ia tong orarkiva avughsi iki. Apaniba ian adarazi ko ia ko ingari darazi misueghti me arimighiregham, mati me ia misoghezi mokin. God, gumazamizir apaniba me misueghti arimighiramibar namba gifogha gifa, eghti apaniba gumazamizir kabav sueghti me arimighireghti, God ian ghuzimin ivezim ikarvagham.”

6:9: 2 Ti 1:8, MAA 1:9, 8:3, 12:17, 19:10 **6:10:** Lo 32:43, Sng 78:10, MAA 11:18, 16:7, 19:2 **6:11:** Hi 11:40, MAA 3:4-5, 3:18, 7:9, 7:13-14, 14:13, 19:14

¹² Ezi Sipsipin Nguzim akinafarimin kandelin grisin namba 6 adangizima, ezi ki ua gari, mikimkizir dafam nguazimin oto. Ezi aruem isiragha gari puvatizi, overiam ko nguazim mitatangi. Ezi iakinim bar aghevegha ghuzimin min gari. ¹³ Ezi pin itir mikoveziba asiaghira nguazim giri, mati aminim fighin temem givai, ezi fighin ovizir tighar aniamiba suaghiri. ¹⁴ Overiam mati, akinafarir bar dafam me a riga anetizi moghin, a uan danganim ataki. Ezi mighsiaba ko arighatiziba bar uan danganiba ategha, egha sivagha ghue.

¹⁵ Ezi nguazimin atriviba ko gumazir ziaba itiba ko midorozir gumazir dapaniba ko dagiaba itir gumaziba ko gumazir gavgaviba ko pura ingangarir gumazir kiniba ko gumazir firiaghreziba, me bar moghira ghua marazi dagiar toribar aven mongezi marazi mighsiabar itir dagiar ekiabar girakirangin monge. ¹⁶ Egha me mighsiaba ko dagiar ekiaba kamaghin dar dei, "Ia e avaragh, egh gumazir atrivir dabirabim gaperaghav itimin guamin e modogh, egh ia uaghan Sipsipin Nguzimin aningagharimin e modogh! ¹⁷ E fo, aningin aningagharimin dughiar ekiam datirighin otozi aning gumamazibar arazir kuraba ikarvaghasa. Eghti gumazitam aningin aningagharim iriagh, angamra ikian kogham!"

6:12: Ais 13:10, Jol 2:10, 2:31, 3:15, Mt 24:29, Mk 13:24-25, Lu 21:25, Ap 2:20, MAA 8:12, 11:13, 16:18 **6:13:** MAA 8:10, 9:1 **6:14:** Jer 4:24, Hi 1:12-13, MAA 16:20 **6:15:** Ais 2:10, 2:19-21 **6:16:** Hos 10:8, Lu 23:30, MAA 4:2, 4:10, 9:6 **6:17:** Sng 76:7, Ais 13:6, Jol 2:11, Nah 1:6, Sef 1:14, Mal 3:2, MAA 16:14

7

144,000 plan Israelin gumamaziziba, God me ginabazir osizirim, enselba me garisi

¹ Bizir kaba givazima, ezi ki gari, enselin 4 pla nguazimin 4 plan apinibar tuivighav iti. Me nguazimin 4 plan aminibar tuaviba apiri, eghti aminim mangi ongarim ko nguazim ko temeba bar dagh ivangan kogham. ² Ezi ki enselin igharazimin gari, an aruem anadi naghin ikeghav anadi. A Godin zurazurara itimin inabazir osizirim an iti, egha a enselin 4 plan God ongarim ko nguazim gasighasighamin gavgavim aningiziba pamten men dei. ³ A kamaghin migei, "Ia zuamira nguazim ko ongarim ko temebagh asighasighan marki. God uan ingangarir gumazibagh inabas. E faragh uan Godin ingangarir gumaziba, inabazir osizirim e men guabar an osirigh givaghti, ia gin bizibagh asighasigh."

⁴ Ezi ki orazi, me gumamazizir inabazir osizirim isibar dibobonim dibori. Me 144,000 plan gumamaziziba, inabazir osizirim me garisi, me Israelin kantrin aven itir 12 plan anababa, vaghvagha men varazira, osizirim ini.*

⁵ Ezi 12,000 plan Judan anabamin aven itir darasi, me inabazir osizirim ini, ezi 12,000 plan Rubenin anabamin adarasi,

7:1: Jer 49:36, Dan 7:2, Sek 6:5 **7:3:** Ese 9:4-6, MAA 6:6, 9:4, 14:1, 22:4 **7:4:** MAA 9:16, 14:1-3 * **7:4:** (7:4) Osizirir kamnagh "Israelin kantrin aven itir 12 plan anababar" gun migei. E Aruamu e ghaze, anabam, kar amebam o amizimin ghuzim. Ezi Israelba me ghaze, anabam, kar afeziamin ghuzim, egha me afeziabar gin zui.

ezi 12,000 plan Gatın anabamın adarasi,
⁶ ezi 12,000 plan Aserin anabamın adarasi,
ezi 12,000 plan Natalin anabamın adarasi,
ezi 12,000 plan Manasen anabamın adarasi,
⁷ ezi 12,000 plan Simeonin anabamın adarasi,
ezi 12,000 plan Livain anabamın adarasi,
ezi 12,000 plan Isakarın anabamın adarasi,
⁸ ezi 12,000 plan Sebulunin anabamın adarasi,
ezi 12,000 plan Josepin anabamın adarasi,
ezi 12,000 plan Benjaminin anabamın adarasi.

Gumazamizir kaba me God me ginabazir osizirim ini.

Gumazamizir bar avirim Godin ziam fe

⁹ Egha ki gin ua gari, gumazamizir avirim uari akuvagha iti. Gumazitam men avirim mengan iburagham. Gumazamizir kaba, me kantriba bar ko anababa bar ko mikarzir igharagha gariba bar ko nguibabar akaba bar dar gumazamiziba, men marazira izegha iti. Me atrivir dabirabim ko Sipsipin Nguzimin guamin tuivighav iti. Me korotiar ghurghurir ruariba aghui, egha uan agharibar okavir aghuabar suiki. ¹⁰ Me pamten kamaghin dei,

“En Godin uan atrivir dabirabim gaperazim,
ko Sipsipin Nguzim, aningra en akuragha en
apanim abira.
Ezi e aningın ziamning fe.”

7:9: Ro 11:25, MAA 3:5, 3:18, 4:4, 5:9
Hos 13:4, MAA 4:2, 4:10, 5:13

7:10: Ais 43:11, Jer 3:23,

11 Ezi enselba bar ikia, atrivir dabirabim ko 4 plan bizir angamra itiba ko gumazir dapaniba, me me okarigha tuivighav iti. Egha atrivir dabirabimin garava tevir akuriba apira egha uan guaba nguazim misuegha, egha Godin ziam fe.
12 Me kamaghin migei,

“Guizbangira!

E uan God ziar ekiam a daning, egh a bagh bar akongegham,
egh kamagh mikim suam, an fofozim bar pin iti.

Egh a minabiva, egh an ziam fam.

A gavgavir ekiam iti, eghti e an gavgavimin apengan ikiam.

Dughiabar zurara bizir kaba bar moghirama Godin biziba.

Bar guizbangira!”

Kraisin adarasi, men osimtizim gifa

13 Ezi gumazir dapanibar mav kamagh nan azara, “Gumazamizir korotiar ruarir ghurghuriba aghuizir kaba, me taia? Me managhira ikegha ize?”

14 Ezi ki an akam kamagh a ikara, “Gumazir ekiam, ni uabi fo.” Ezi a kamagh na migei,

“Gumazamizir kaba me uan apanibar dafaribar osimtiziba ko mizazir ekiaba ini.
Ezi osimtizir dughiam datirighin gifa.

Ezi me uan korotiaba Sipsipin Nguzimin ghuzimin
da ruegha,
dagh amizi, da ghurghuri.

¹⁵ Kamaghin amizi me atrivir dabirabimin guamin
tuifi.

Egha dimagariba ko aruebar an dipenimin
ikia egha an ingangarim gami.

Ezi Godin atrivir dabirabir kam gaperaghav itim,
a uabi me ko iki egh me geghuvam.

¹⁶ Eghti mitiriaba ua men aghan kogham,
eghti kuariba ua men piran kogham.

Eghti aruer arizir mikarziba puvira dagh aboim,
ua men mikarziabar isian kogham.

¹⁷ Sipsipin Nguzim atrivir dabirabimin
tongira ikia, egha me geghufi.

Egha a me inigh nguazimin aven ivemarir dipar
atuir danganimin mangam, kar dipar
ikirimirir zurara itim anidim.

Egh God men temeriba bar men damazibar
da dizighti da misigam, eghti me uam azian
kogham.”

8

*Sipsipin Nguzim akinafarir righizimin kandelin
grisin abuananam adangi*

¹ Ezi Sipsipin Nguzim akinafarimin itir kan-
delin grisin namba 7 adangi, ezi Godin Nguibamin
bizitam bar mozorozir pu, ezi migirigiatam otivir
puvatigha, ghua mong dughiar ruarim kamaghin

7:15: Ais 4:5-6, MAA 4:2, 4:10, 21:3 **7:16:** Sng 121:6, Ais 49:10,
MAA 21:4 **7:17:** Sng 23:1-2, Ais 25:8, 49:10, Ese 34:23, Jo 10:11,
10:14, MAA 5:6, 21:4 **8:1:** Hab 2:20, MAA 6:1

tu. ² Ezi gın ki 7 plan enselin gari, me Godin guamin tuifi, egha 7 pla sığhaba ini.

³ Ezi enselin igharazim iza ofa gamir danganim boroghın tughav iti. A golin miner mamın suira, miner kam, me an aven paura tuazi a isia migharir mughuriar aghuim oto. Ezi me pauran avirir maba a ganingi, eghti a Godin gumazamizibar azangsizibar sara isafuragh, egh atrivir dabirabimin guamin mangıva golin ofa gamir danganimın God bagh ofa damuam. ⁴ Ezi pauran isir migharir mughuriar aghuim ko Godin gumazamizibar azangsiziba, da uari inigha enselin Godin damazimın tughav itir kamın dafarim ategha ghuavanadi. ⁵ Ezi ensel miner migharir mughuriar aghuim itim suiragha ghua ofa gamir danganimın ghua avim inigha minem garu, egha minem akunizima a nguazim giri. An anakunigha gıvazima, arariba dagarvazima maburan niginim oto, ezi overiamın onımariba taghtagha tintinibar zui, ezi mikimkizim oto.

Enselin 4 pla sığhabagh ivi

⁶ Ezi enselin 7 plan, sıghar 7 plan suighizir kaba, me dagh iviasava ami.

⁷ Namba 1 ensel uan sıgham givi, ezi amozir ofizir ekiar dagıabar mın gariba ko avim, aning ghuzim sara isafuragha nguazim giri. Ezi me nguazim ko temeba 3 plan okuruaba da taira, dar

8:2: 2 Sto 29:25-28, Mt 18:10, Lu 1:19 **8:3:** Kis 30:1-3, Amo 9:1, MAA 5:8, 9:13 **8:4:** Sng 141:2, Lu 1:10, MAA 5:8 **8:5:** Kis 19:16-19, Wkp 16:12, 1 Kin 19:11, Ese 10:2, Ap 4:31, MAA 4:5, 11:19, 16:18 **8:7:** Kis 9:23-25, Ais 2:13, Ese 38:22, Jol 2:30, MAA 9:4, 16:2

okuruar mam avim bar an isi. Ezi bizir nguazimin aghuiba bar, da uaghan avim a dar isi.

⁸ Ezi namba 2 ensel uan sigham givi, ezi me, bizir mam mati mighsiar ekiamin min avim an isima, me anakunizi a ghua ongarim giraghu. Ezi ongarim 3 plan okuruaba uabi tuirazi, ezi ongarimin okuruar mam ghuzimin oto. ⁹ Bizir ongarimin angamra itiba, da uaghan me okuruar 3 plan da tuira, ezi dar okuruar kabar mam, da bar ariaghire. Ezi kuriba uaghan, me okuruar 3 plan da tuira, ezi kurir okuruar kabar mam, bar moghira ikufi.

¹⁰ Ezi namba 3 ensel uan sigham givi, ezi mikovezir ekiar mam adenimin min puvira isia, overiam ategha iri. Ezi me faner dipaba okuruar 3 plan da tuira, ezi mikovezir kam dipar okuruar kabar mam gira, egha uaghan dipar atuibagh iri.

¹¹ Mikovezir kamın ziam kamakın, Marasinın Bar Puvira Misozim. A dipar okuruar kabar mam girizi, dipar kaba Marasinın Bar Puvira Misozimin oto. Ezi gumazamizir aviriba dipar kam apima a men navibar isizi me ariaghire.

¹² Ezi enselin namba 4 uan sigham givi, ezi me aruem ko iakinim ko mikoveziba 3 plan okuruaba da tuira. Egha me aruemin okuruar mam gasighasigha, egha iakinimin okuruar mam gasighasigha, egha mikovezibar okuruar mam gasighasiki. Kamaghın amizi arueba bar, dughiar mabar aruem isir puvatigha mitatangi,

8:8: Kis 7:20-21, Jer 51:25, Ese 14:19, Amo 7:4, MAA 16:3 **8:9:** Ais 14:12 **8:10:** Ais 14:12, MAA 9:1, 16:4 **8:11:** Kis 15:23, Jer 9:15, 23:15 **8:12:** Ais 13:10, Ese 32:7, Jol 2:10, 2:31, 3:15, Amo 8:9, MAA 6:12-13

ezi dimagariba bar, dimagarir maba iakinim ko mikoveziba isir puvatigha angazangariba puvati.

¹³ Ezi ki garima, kuarazir bagar mam overiamin pin mighagha arui. Ezi ki a barazi, a kamaghin pamten dia migei, "Iavzika! Nguazimin itir gumamaziziba, Iavzika! Enselin igharazir 3 pla ua uan sighthabagh iviam, eghti osimtizir bar ekiaba gumamaziziba me bativam. Iavzika!"

9

Namba 5 ensel uan sigham givi

¹ Ezi enselin namba 5 uan sigham givi, ezi ki garima, mikovezir mam overiam ategha nguazim giri. Ezi me mozir torir bar konezimin akamin ki a ganingi. ² Ezi mikovezir kam, mozir torir bar konezimin akam kuizi, ezi migharim torir akamin azenan otiva, egha avir bar ekiamin migharimin min anadi. Egha migharim torir kam in anaga aruem ko overiam avarazi, aning mitatangi. ³ Ezi odezir bar avirim migharir kam ategha zaghira, nguazim tintinibar an zui. God tuighakabar gavgavimin min gavgavim dagh aningi, nguazimin itir gumamazizibagh asighasighamin gavgavim. ⁴ God odezir kaba kamagh dav gei, "Ia zuravariba ko nguazimin aghuir biziba ko temer tabagh asighasighan marki. Ia, gumamazizir God in-abazir osizirim men guabar itir puvatiziba, me gasighasigh. ⁵ Ki ian amamangati, ia gumamazizir kaba iakinir 5 plara mizazir ekiam me daning.

8:13: MAA 9:12, 11:14 **9:1:** Lu 8:31, 10:18, MAA 8:10, 17:8, 20:1
9:2: Stt 19:28, Kis 19:18, Jol 2:2, 2:10 **9:3:** Kis 10:4, 10:12-15, Het 7:12, MAA 9:10 **9:4:** Ese 9:4, MAA 6:6, 7:3 **9:5:** MAA 9:10, 11:7

Egh ia me misoghti me arimighiran marki.” Ezi odezir kaba, mizazir da gumazamizibagh anidiba, tuighakaba ivir mizazibar mirara ghu. ⁶ Dughiar kamın gumazamiziba ovengsi tuaviba buriam, egh me ovengan kogham. Me ovengsi bar ifueghti, eghti ovevem men arimangam.

⁷ Ki odezir kabar gari, da mati hoziaba midorozim damuasava ami. Dar dapanibar, biziba mati golin dapanir asuabar min dar dapanibar iti. Ezi dar guaba mati gumazibar guaba. ⁸ Ezi dar dapanir ariziba ruarigha, amizibar dapanir arizibar min ruari. Ezi dar atariba, laionin ataribar min, ruarigha bar ghumi. ⁹ Bizir maba, siot kapabar min gara, dar evariba ave. Ezi dar aviziba tingagha mati hoziaba karisin aviriba kurvagha midorozim bagha ivemara zui moghin tingazi. ¹⁰ Odezir kaba tuighakabar ipebar min ipeba iti, ezi atarir marasinin mizazir kuraba iziba, dar ipebar iti. Ezi mizazir gavgavir gumazamiziba 5 plan iakinibar me daningamim, a dar ipebar iti. ¹¹ Egha da atrivir mam iti, a dar gari. Atrivir kam, a mozir torir bar konezimın garir ensel. Hibrun akamin me enselin kamın ziam dibora ghaze, “Abadon.” Ezi Grighin akamin me kamaghin a dibori, “Apoliyon.” An mingarim kamakin, gumazir biziba bar dagh asighasizim.

¹² Iavzika, ia orakigh! Osimtızir bar ekıar faragh zum, a gıfa. Ezi osimtızir ekıar pumuning ikiavıra iti, aning tıghar otivam.

Enselin namba 6 uan sıgham gıvi

¹³ Ezi enselin namba 6 uan sigham givi, ezi ki gumazir mamın tiarim barasi, A, Godın guamın itir golin ofa gamir danganir mamın iti, danganir kam, a miķebar 4 pla iti, ezi da vaghvagha komba iti. Tiarir ki orazir kam, a komın 4 plan tongın otivima, ki a barasi. ¹⁴ A namba 6 enselin sighamın suirazim kamaghın a miķei, “Enselin 4 plan Yufretisin faner ekiamın kalabusın itiba, ni me ateghti me mangi.” ¹⁵ Ezi a 4 plan enselin kaba ataki, eghti me 3 plan okuruabar gumazamiziba tuiragham, egh okuruatam bar a misueghti an arimighiregham. God faragha ghaze, auan kam ko aruer kam ko iakinir kam ko azenir kamın enselin kaba ingangarir kam damuam. Ezi enselin kaba kalabusın ikia uari akirigha ingangarir kam damuasavira dughiar kamın mizua iti. ¹⁶ Ezi midorozir gumazir hoziabagh apiaziba, ki orazima, men dibobonim, 200 milien.

¹⁷ Egha ki irebamın mın bizimın gari, hoziaba ko gumazir hoziabagh apiaziba, men ganganim kamakın. Gumaziba siot kapaba aghui, ezi dar ganganim aghevegha, blu gamigha, iangurungi. Hoziabar dapaniba, laionın dapanibar mın gari. Ezi avim ko miķharim ko salfan dagiar isiba, da hoziabar akabar otivava tintinibar zui. ¹⁸ Egha me gumazamiziba 3 plan okuruabar me tuiara, ezi 3 plan bizir bar kuraba, me okuruar mam bar a misoghezima an ariaghire. Bizir 3 plan kabanagh, da avim ko miķharim ko salfan dagiar avim, da hoziabar akabar otifi. Bizir 3 plan kabar gav-

gavim gumazamizir kabagh amima me ariaghiri.
¹⁹ Hoziar kabar gavgavim, dar akaba ko ipebar iti. Dar ipeba kuruzibar min gari, egha dapaniba iti. Hoziaaba uan ipebar gumazamiziba mizazir kuram me ganidi.

²⁰ Ezi gumazamizir igharazir me misoghezi, ariaghrezir puvatiziba, me navibagh irazir puvatigha egha, akirim ragha marvir guar me uari ingarizibagh asarazir puvati. Me aseba ko marvir guaba ataghizir puvati. Marvir guar kaba, gumaziba silva ko gol ko bras ko dagiaba ko temebar dar ingari, da bizibar garir puvatigha akaba barazir puvatigha aruir puvatiziba. Me marvir guabar ziaba fer arazim ataghizir puvati. ²¹ Egha me, gumazir igharazibav sozima me ariaghirir arazim, ko imezibagh amir araziba, ko gumazamiziba tintinibar uari bakia uari ko akuir arazim, ko igharaz darazir biziba okeir arazim, me da bagh navibagh iragh arazir kurar kaba ataghraghan aghua.

10

Ensel akinafarir righizim Jon ganingizi ananepi

¹ Ezi ki garima enselin gavgavir igharazir mam Godin Nguibam ategha izaghiri. A ghuariam korotiamin min aneru, ezi akianir mam an dapanim gisin iti. An guam aruemin min isi, ezi an sueming dipenir akinimningin min gara egha avimin min isi. ² Enselin kam akinafarir righizir muziarim uan dafarimin an suira, ezi akinafarim oneaghrigha iti. Egha a uan suer guvim ongarim

9:20: Lo 31:29, Sng 106:37, 115:4-7, 135:15-17, Ais 2:8, 2:18-20, Dan 5:23, 1 Ko 10:19-20, MAA 16:9-11 **10:1:** Ese 1:28, Mt 17:2, MAA 1:15-16

gasara, egha suer kiriam nguazim gasara. ³ Egha a bar pamten laionin min itiarim akara dia migei. A diagha givazima, 7 plan arariba dagarvagha egha an akam ikara. ⁴ Egha 7 plan ararir kaba dagarvegha givazima, ezi ki akar me mikemeziba osirasa. Ezi Godin Nguibamin ki gumazir mamın dımdiam barazima, a kamaghın migei, “7 plan ararir dagarvaghizar akam, ni uan nighnizimin anetightima a iki. Ni an osiran marki.”

⁵ Enselin ki ganizir kam an ongarim ko nguazimin tughav ikia, uan agharir guvim overiamın pin a fe. ⁶ Egha ghaze, “Godin zurara itimin ziamın ki guizbangira migei. Godin kam, an overiam ko bizir an itibar ingarigha egha nguazim ko an itir bizibar ingarigha, ongarim ko an itir bizibar ingari. Ezi ki kamaghın migei, dughiam datirighın givasava ami. God uam orarkian kogham. Bar puvati. ⁷ Bizir God damuasava amim an akam modoghav iti. Eghti Enselin namba 7 sigham givitima, dughiar kamra bizir modoghav itim guizbangıram otogham. Kar, akar aghuir a fomira uan ingangarir gumazibagh aningizim, me an akam inigha izir gumaziba.”

⁸ Ezi gumazir ki Godin Nguibamin faragha oraghizim, a ua kamaghın na migei, “Ni mangi enselin ongarim ko nguazimin tughav itimin darfarimin akınafarir rıghızir oneghav itim inigh.”

⁹ Ezi ki ensel bagha ghua kamaghın a migei, “Ni akınafarir rıghızir muziarir kam na daningh.”

10:3: MAA 8:5 **10:4:** Dan 8:26, 12:4, 12:9 **10:5:** Kis 8:6 **10:6:** Neh 9:6, Sng 146:6, MAA 4:11, 14:7, 16:17 **10:7:** Dan 9:6, 9:10, Amo 3:7, Ro 16:25-27, MAA 11:15 **10:9:** Jer 15:16

Ezi a kamaghin na migei, “Ni a inighiva, aneremi. A nin navimin aven ni misogham. Egh nin akamin an hanin min bar singigham.” ¹⁰ A mikemegha givazima, ki akinafarir righizir muziarim an darim in a inighava anepi. Ezi nan akamin a hanin min bar singi. Ki anemegha givazima, a nan navimin aven na misosi. ¹¹ Ezi me kamaghin na migei, “Ni ua God da izezir akamin gun mikim. Akar kam in, mikarzir igharagha garir aviriba ko kantrin aviriba ko nguibabar akar aviriba ko atrivir aviriba, bizir me bativamiba ni dar me mikim.”

11

Godin akam inigha izir gumazir pumuning

¹ Egha me aghorir bizibar abarim na ganingi, an aghorir suiagharuimin min gari, egha me kamagh na migei, “Ni dikavigh Godin Dipenim ko ofa gamir danganim in apan. Egh ni dipenir kam in Godin ziam fer gumazamizibar dibobonim dipon. ² Egh ni Godin Dipenim okarizir danganir divazir ekiam in aven itim, an apanan marki. God Kantrin Igharazibar Gumaziba danganir uari akuvir kam me ganingi. Eghti marazi izi Jerusalem diki mangi 42 plan iakinibar tugham.

10:10: Ese 2:10, 3:3 **11:1:** Nam 35:5, Ese 40:3, Sek 2:1-2, MAA 21:15 **11:2:** Ese 40:17-20, Dan 8:10, Lu 21:24, MAA 12:6, 13:5

Kamaghin, ni anetakigh.* ³ Eghti ki uan akamin gun mikimamin gumazir pumuning amadagh gavgavim aning danightima, aning izi nan akam inigh mangam. Aning osimtizir korotiabar aghuighiva, egh nan akam kun mangiva, 1,260 plan dughiabar tugham.”

⁴ Gumazir kamning mati olivin temer pumuning ko lamın pumuning nguazir kamın Ekiamın guamın tughav iti.† ⁵ Eghti gumazitam arazir kurabar aning damusi, damuti, avim aningın akamningın otogh egh aningın apaniba, bar men isigh me gasighasigham. Kamaghin, gumazir manam arazir kuramın aning damusi, egh an ovegham. ⁶ Aning gavgavir overiamın aneghoroghamim iti, eghti aning Godın akamın gun migeir dughiamın, aning mikimti, amozim dughiar kamın izan kogham. Eghti aning gavgavir dipabar amuti da bar ghuzimın otivamim iti. Egha uaghan gavgavir nguazimın gumazamiziba bizir kurar igharazibar amuti da me gasighasighamim iti. Dughiar kamın, aning bizir kabara amuti da aning ifongezi moghın otivam.

* **11:2:** (11:2) Akar Mogomem 11:2in faragha itir akam, ni Aposelbar Ingangaribar 21:30in gan. Akar Mogomem 11:2in akar igharazir kam, 42 plan iakiniba, da 1,260 plan dughiaba, o 3 plan azeniba givazima uam akuam. Da 42 plan iakiniba ko magh ghue. Ni Daniel 7:25 ko 12:7in gan. Ni akar Kantrin Igharazibar Gumaz-iba Jerusalem dikabirazimın gansiva Luk 21:24in gan. **11:3:** MAA 12:6, 19:10, 20:4 **11:4:** Jer 11:16, Sek 4:11-14 † **11:4:** (11:4) Ni Sekaraia 4:1-5, ko 4:10-14, ko Akar Mogomem 1:12in gan. **11:5:** Wkp 10:2, 2 Sml 22:9, 2 Kin 1:10-12, Sng 97:3, Jer 5:14, Hos 6:5 **11:6:** Kis 7:17-19, 1 Sml 4:8, 1 Kin 17:1

⁷ Aning Godin akamin gun migeir ingangarim givaghti mozir torir bar konezimin itir asizir atiam, a torim ategh anangam. Egh an aning ko misoghiva, egh aning abiragh aning misueghti aning aremegham. ⁸ Eghti aningin kuamning nguibar ekiam kammin tuavir ekiamin irighiv ikiam. E akar isin zuimin a dibora ghaze, Sodom o Isip. Nguibar kamra me fomira gumazir kamningin Ekiam tememin a gafugha a misoghezi an ovenge. ⁹ Gumazamizir mikarzir igharagha gariba, men marazi, ko anababar dar gumazamizir maba ko nguibabar akaba bar dar gumazamizir maba ko kantriba bar dar gumazamiziba, men marazi, me dughiar 3 pla ko akuamin aningin kuamningin ganam. Egh aningin kuamning mozim daghuan anogoregham. ¹⁰ Nguazimin gumazamiziba kamaghin mikim suam, Godin akamin igha izir gumazir kamning nguazimin gumazamiziba mizazir bar kuram me ganingi. Kamaghin, me aningin ovevem bar a gifuegham, egh bar ighiabar amu, egh damiva egh uan namakaba bizir aghuiba me daningam.

¹¹ Ezi 3 plan dughiaba ko dughiar akuar kam givazi, God uam aning gamizima, aning ua dikavigha tughav iti, ezi gumazir aning ganiziba bar atiatingi. ¹² Ezi aning orazi tiarir mam Godin Nguibamin kamaghin aning migei, "Gua kagh anang." Ezi aningin apaniba garavira itima, aning

11:7: Dan 7:7, 7:21, Sek 14:2, Lu 13:32, MAA 9:2, 12:17, 13:1, 13:5-7, 13:11, 17:8 **11:8:** Ais 1:9-10, Lu 13:34, Hi 13:12, MAA 14:8, 18:10, 18:24 **11:10:** MAA 12:12, 13:8, 16:10 **11:11:** Ese 37:5-14, MAA 11:9 **11:12:** 2 Kin 2:1, 2:5-7, 2:11, Ais 14:13, Ap 1:9, MAA 12:5

Godin Nguibamin ghuavanabo.

¹³ Ezi dughiar kamra mikimkizir dafam otozi, God nguibar ekiamin dipeniba 10 plan okuruabar tuiragha, okuruar mam bar ikufi. Ezi 7,000 plan gumazamiziba ariaghire, ezi ariaghrezir puvatiziba ikiava bar atiatigha Godin uan Nguibamin itimin ziam fe.

¹⁴ Iavzika, ia orakigh! Osimtizir bar ekiar namba 2, a gifa. Ezi osimtizir bar ekiar namba 3, an otivasa bar roghira izi.

Enselin namba 7 uan sigham givi

¹⁵ Ezi enselin namba 7 uan sigham givima, Godin Nguibamin itir darazi tiariba akara ghaze, “En Ekiam ko an Gumazir a Gumazamiziba Ua Me Iniasa Misevezim, aning datirighin nguazir kam gativagha an gari.

Egh aning atrivimin iki mamaghira ikiam.”‡

¹⁶ Ezi 24 plan gumazir dapanir Godin guamin uan atrivir dabirabibagh apiaziba, me tevir akuriba apirigha uan guaba nguazim misuegha Godin ziam fe. ¹⁷ Egha migei,

“Ekiam, ni Godin bar gavgavim itim.

Ni bar fomira ikia egha iza datirighin uaghan iti.

11:13: MAA 6:12, 8:5, 14:7, 16:9, 16:18 **11:14:** MAA 8:13, 9:12, 15:1 **11:15:** Kis 15:18, Sng 10:16, Ais 27:13, Dan 2:44, 7:14, 7:27, Oba 21, MAA 10:7, 12:10, 19:6 ‡ **11:15:** (11:15) Grighin akamin, Gumazir God Gumazamiziba Ua Me Iniasa Misevezim, me kamagh a dibora ghaze, Kraiss. **11:16:** MAA 4:4, 4:10, 5:8, 19:4 **11:17:** MAA 1:4, 1:8, 4:8, 15:3, 16:5, 19:6

Ni uan gavgavir ekiam inigha egha datirighin
atrivimin iti.

Kamagh amizi, e ni minabi.

18 Kantrin Igharazibar Gumaziba bar puviram
atari,

ezi nin aningagharim otogha gifa.

God gumazamizir ovengeziba tuisighamin
dughiam, otogha gifa.

Kar dughiar nin ingangarir gumazir nin akam
inigha izeziba,

me uan ivezir aghuim iniamim.

Gumazamizir nin atiatia egha nin ziamin
apengan itiba,

gumazamizir ziaba itiba ko ziaba pu-
vatiziba uakan.

Eghti gumazamizir nguazimin itir gumaz-
ibagh asighasiziba,

God uaghan me gasighasigham.”

19 24plan gumazir dapaniba mikemegha
givazima, Godin Dipenir an nguibamin itim
kuiaghrizima, me garima Akar Dikirizir Gavgavim
itir Boksiam Godin Dipenimin aven iti. Ezi
overiamin onimariba taghtagha tintinibar
zuima, niginir dafam otozi, arariba dagarvasi,
ezi mikimkizim otozi amozir ofizir ekar dagiabar
min gariba iri.

Satan uan adarazi ko bar ikufi

12

(Sapta 12-20)

Jon gara, amizim ko kuruzir ekiamin gari

¹ Ezi overiamin pin bizir bar igharagha garim oto. Amizir mam, an aruemin angazangarim ko-rotiamin min aneru, ezi iakinim an suemningin apengan iti, ezi dapanir asuar mikovezir 12 pla itim, an dapanimin iti. ² Amizir kam navim asegha borim batasava amua mizazim isava arai.

³ Ezi overiamin bizir igharagha garir igharazim oto, maburan kuruzir aghevir mam, a dapanir 7 pla ikia, egha 10 plan komba ikia, egha 7 plan atrivimin dapanir asuaba vaghavagha an dapani-bar iti. ⁴ Kuruzir kam overiamin itir mikovezibar 3 plan okuruabar da taira, egha okuruar mam pamtem uan ipemin dar vigha da makunizima da iza nguazim gire. Kuruzim ghaze, amizim borim bateghtima an anemasa, kamaghin kuruzim amizimin guamin tughav iti. ⁵ Ezi amizim otarim bate, otarir God misevezim, a ainin aghorir gavgavimin suiraghiva gumamaziziba mighivira me gativagham. Ezi an otarim me zuamira a inigha Godin atrivir dabirabimin anefasava a inigha ghuavanabo. ⁶ Ezi amizir kam ara gumaziba puvatizi naghin ghu. Danganir kam God a bagha anakiri, eghti a kagh 1,260 plan dughiabar iki akurvazim ini ikiam. ⁷ Ezi datirighin maburan midorozim Godin Nguibamin pin oto. Maikel uan enselba ko kuruzir kam misosi, ezi kuruzir ekiam uan enselba ko men midorozim ikarvasi. ⁸ Egha kuruzir kam gavgaviba puvatigha

12:2: Ais 66:7, Ga 4:19 **12:3:** Dan 7:7, MAA 13:1, 17:3, 17:9

12:4: Dan 8:10, MAA 9:10, 17:18 **12:5:** Sng 2:9, Ais 7:14, 66:7, MAA 2:27, 19:15 **12:6:** MAA 11:2-3, 12:4 **12:7:** Dan 10:13, 10:21, 12:1, Ju 9, MAA 20:2

egha me Godin Nguibamin uan danganim ataki.
9 Ezi Maikelin enselba kuruzir ekiam akunizi a izaghira iri. Kar kuruzir fomira itim, me Satan a garisi egha uaghan an ziar mam, “Gumazir Akam Gumazamizibagh asim.” A gumazir nguazimin itir gumazamizibagh ifarim, a datirighin uan enselba ko iza nguazim giri.

10 Ezi ki Godin Nguibamin tiarir ekiar mam barazi a kamaghin migei,

“Gumazir Godin guamin tugha dimagariba ko aruebar en adarazi akam me gasim,
me a isa anekunizi a irigha nguazimin iraghu. Kamaghin, datirighin God uan gumazamizibar akurvasi,
ezi an gavgavim bar azenim girizi,
A Bizibagh Ativir Dughiam otogha gifa!
Ezi an Gumazir A Gumazamiziba Uam Me Iniasa Misevezim,
uan gavgavim inigha gumazamizibar akazi,
me an apengan iti!

11 Kraisin adarazi, dughiar gumaziba me misozima me ariagherim,
dughiar kamın me uan mikarzubagh nighnizir pu. Puvati. Me ghaze, pura bizim.

Kamaghin, me sipsipin nguzimin ghuzim ko guizin akar me gun migeimin,
me Satanin misuegha anebira.

12:9: Stt 3:1, 3:4, 3:14, Lu 10:18, 22:31, Jo 12:31, MAA 9:1, 20:2-3

12:10: Jop 9-11, Sek 3:1, MAA 11:15, 19:1 12:11: Lu 14:26, Ro 8:33-34, 8:37

¹² Kamagh amizi, ia Godin Nguibam ko an itir
darasi bar,
ia bar akongegh!

Ezi gua nguazim ko ongarim guavzika,
gua bar ikuvigham.

Satan fo, a ikiamin dughiam bar otefe,
kamagh amizi a guan aningaghi gua
gasighasighasa gua bagha izaghiri.

Kamaghin amizi, guan aven itir darasi,
Iavzika.”

¹³ Ezi kuruzim fo, me anekunizi a nguazimin
iraghu, egha amizir otarim batezir kamın agıra.

¹⁴ God kamagh sua, amizim azenir 3 pla ko
akuamin gumaziba puvatizi naghin ikiva egh a
kagh akurvazim iniam. Kamaghin, a mighegh
danganir God a bagha dikirizir kamın mangasa,
God kuarazir anebar ekiamin avizimning a
ganingi. ¹⁵ Kuruzim kamagh sua, aperiar ekiam
amizim inigh mangigham. Egha kamaghin uan

akamin dipar ekiamin miki, ezi dipar kam aperiar
ekiamin min ivegha amizimin gin zui. ¹⁶ Ezi
nguazim amizimin akurvagha, akam akarigha

dipar kuruzim mighizir kam tui. ¹⁷ Kamagh
amizi, kuruzim amizim puviram an atara ghua an
borir igharaziba ko misoghasa, me Godin akabar
gin zuiba ko Iesusin akamin gun migeiba. ¹⁸ Egha
kuruzim ongarir dadarimin tughav iti.

13

Asizir atiar pumuning oto

¹ Ezi ki gari, asizir atiar mam ongarimin otogha anadi. A dapanir 7 pla iti, ezi komin 10 pla an dapanibar iti. Ezi 10 plan atrivimin dapanir asuaba vaghvagha an 10 plan kombar iti. Ezi an dapaniba vaghvagha Godin ziamin tiraghtirazir ziaba dar iti. ² Asizir atiar ki datirighin garir kam, a kaziar atiar ekiar me kamaghin diborim lepat, an a min gari. Ezi an sueba, asizir atiar kurar me kamaghin diborim bea, an an suebar min gari. Egha an akam laionin akamin min gari. Ezi asizir atiar kam, kuruzim uan gavgavim ko atrivir dabirabim ko bizibagh ativamin gavgavir ekiam, a ganingi. ³ Nan ganganimin asizir atiar kam in dapanir mam, me a birazi a duam atigha atam aremeghai, egha an duam ua ikiri. Ezi nguazimin itir gumazamiziba bar digavir kuram gamigha asizir atiar kam in gin zui. ⁴ Gumazamiziba fo, kuruzim uan gavgavim isa asizir atiam ganingi, kamaghin me kuruzimin ziam fe. Egha uaghan asizir atiamin ziam fa ghaze, “Gumazitam asizir atiar kam in min gavgavim itir puvatı! Gumazitam a ko misoghan kogham!”

⁵ God asizir atiamin amamangatizi, an akam God gasava egha Godin ziamin tiraghtirazir gavgavim ikia, ghua 42 plan iakinibar tu. ⁶ Egha uan akamin God ko Godin ziam ko Godin Nguibam,

13:1: Dan 7:2-3, 7:7, MAA 12:3, 17:3, 17:7-12 **13:2:** Dan 7:4-6, MAA 12:4, 12:9, 16:10 **13:3:** MAA 13:12-14, 17:8 **13:4:** MAA 18:18 **13:5:** MAA 11:2, 12:6 **13:6:** MAA 12:12

ko an Nguibamın itir darazi sara, men tira. ⁷ Ezi God an amamangatizıma, a Godın gumazamiziba ko midorozim gamua, egha me misuegha me abıra. God gavgavir ekiam a ganıngi, ezi an anababa bar dar gumazamiziba, ko mikarzir igharagha gariba bar, ko vaghvagha nguibabar akabav geir gumazamiziba, ko kantriba bar dar gumazamiziba, a me gativaghamın gavgavim iti. ⁸ Eghti nguazımın itir gumazamiziba asızir atiar kamın ziam fam. Fomıra, nguazir kam tıghar otivamın dughiamın, God gumazamizir ikirimirir zurara itim iniamın ziaba akınafarımın aven da osiri. Akınafarir kam, kar me fomıra misoghezi aremezir sipsipın nguzımın akınafarim. Eghti gumazamizir kabara, me asızir atiamın ziam fan kogham.

⁹ “Tina kuarimning iti, an oragh.

¹⁰ Eghti God gumazitam kalabusın mangisi an amamangatıghti,
a kalabusın mangi.

Eghti God gumazitam midorozir sabamın ovengsi an amamangatıghti,
a midorozir sabamın ovengam.

Bizir kaba otivtıma,

Godın gumazamiziba nıghnızir gavgavim iki
tugh gavgavigh mamaghıra iki.”

¹¹ Egha ki asızir atiar igharazir mamın garima,
a nguazımın anagav oto. Egha an dapanımın

13:7: Dan 7:21, MAA 11:7, 11:18, 12:17, 17:15 **13:8:** Kis 32:32,
Sng 69:28, Dan 12:1, Fl 4:3, MAA 3:5, 5:6, 17:8, 20:12-15, 21:27

13:10: Ais 33:1, Jer 15:2, 43:11, Mt 26:52, MAA 14:12

komın pumuning sipsipın nguzimın komın mın gari. Egha kuruzir ekiam migei moghıra migei. ¹² Ezi asızir atiar namba 2ın kam, asızir atiar faragha izezimın gavgavimın biziba bar dagh ami. Egha nguazim ko an itir gumazamizibagh amima, me asızir atiar faragha zuimın ziam fe. Asızir atiar kam, faragha duam ikia aremeghasa amua egha duam ua ikiri. ¹³ Ezi namba 2ın asızir atiar kam, arazarazir ekiar gumazibar navibagh ini-vamin aviribagh ami. Egha an amizir arazir mam kamakın, an avim gamizi an overiam ategha iza-ghira gumazibar damazibar nguazim giri. ¹⁴ Ezi God asızir atiar namba 2ın amamangatizi, an arazarazir ekiabagh amizi da asızir atiar faragha zuimın guamın otifi. Ezi an amir arazarazir kabar a nguazimın itir gumazamizibagh ifara me migei, “İa asızir atiar faragha zuimın marvir guamın ingarigh, an ziam fi.” Asızir atiar kam, me midorozir sabamın duam a gatizi, ezi a uam angamra iti. ¹⁵ Ezi God asızir atiar namba 2ın amamangatizi an asızir atiar faragha zuimın marvir guar kam gamizi, an angamra ikia bizibav gei. Kamaghın gumazitaba marvir guar kamın ziam fan aghuaghti, a mikemeghti me me misueghti me arimighiram. ¹⁶ Ezi a uaghan gumazamiziba bar uan osizirim men agharir guviba o men guabar arighasa pamten me gaghori. Me, gumazamizir kiniba ko gumazamizir ziaba itiba ko, biziba puvatiziba ko, bizir aviriba itiba ko, pura

13:13: Lo 13:1-3, 1 Kin 18:24-39, 2 Kin 1:10-12, Mt 24:24, 2 Te 2:9

13:14: Lo 13:1, 13:4, 2 Te 2:9-10, MAA 12:9, 19:20 **13:15:** Dan

3:4-6, MAA 16: 2, 19:20, 20:4 **13:16:** MAA 14:9, 19:20, 20:4

ingangarir gumazamiziba ko gumazitamın apengan itir puvatızir gumazamiziba, me bar osizirim ini. ¹⁷ Kamaghın, gumazitam osizirir kam ikian kogh, egh uan biziba amangı egh uaghan men bizibagh ivezan kogham. Osizirir kam, an asızir atiamın ziam, o an ziamın aven itir mogomer namba. ¹⁸ Gumazim Godın fofozim ikıva, egh deravıra bizir kam gıfogham. Egh gumazim fofozir aghuim iki, egh deravıra asızir atiamın namba tuisıghıva a buriam. Kar gumazir mamın ziamın namba. An namba kara, 666.*

14

Sipsipın nguzimın gumazamiziba ighiar igiam gami

¹ Ezi ki ua gari, sipsipın nguzim Sionın Mighsiamın tughav iti. Ezi 144,000ın gumazamiziba a ko tuivighav iti. Ezi sipsipın nguzimın ziam ko an afeziamın ziamın osizirim men guabar iti. ² Ezi ki orazi, tiarir mam Godın Nguibamın miğei, an miğirigiaba, dipar

13:17: MAA 14:9-11, 15:2, 16:2, 19:20, 20:4 **13:18:** MAA 15:2, 17:9, 21:17 *

13:18: (13:18) Me fomıra, Hibrun akam ko Grighın akamın osira, egha nambaba osirir puvati. Me osirir letaba, maba nambabar mın iti. Men leta 'a', a mati namba 1, ezi leta 'b' mati namba 2, egha da dibora kamaghıra zui. Eghti gumazitam ziatam osirti, ni ziar kamın letabar gan, egh namban ababanir an ziamın mırara zuiba akuvaghti, an ziam otogham. Ezi fofozir gumazir maba namban kam 666, me nighnızir bar aviribar a gami. Egha fofozir gumazir bar avirim ghaze, Jon ti Sisar Neron miğei. A Romın atrivir mam, a faragha Kraısın adarazigh asighasiki. **14:1:** Ese 9:4, MAA 3:12, 5:6, 7:3-4, 13:16 **14:2:** Ese 1:24, 43:2, MAA 1:15, 5:8, 19:6

ekiaba puvira nidi moghin niga, egha arariba dagarvazi moghin dagarvasi, gumaziba uan gitabav sozi moghin, pamten migei. ³ Egha 144,000in gumazamiziba, me ikia Godin atrivir dabirabim ko 4 plan bizir angamra itiba ko gumazir dapaniba, me men guamin tuivighav ikia ighiar igiar mam gami. Me gumazamizir God ua ivezeziba, merara ighiar igiar kam gifo. Eghti gumazir igharazitam ua ighiar igiar kam gifoghan kogham. ⁴ Ezi gumazamizir 144,000in kaba amizitaba isa da ko akua egha arazir kuratam gamigha Godin damazimin mizezir puvati. Me bar zuegha iti. Me sipsipin nguzim aruir daroribar gara darara gin zui. God nguazimin gumazamizibar tongin 144,000 plan gumazamizir kabanagh ua me givese. Ezi me, God ko sipsipin nguzim uari bagha faraghavira inabazir gumazamizibara. Eghti me aningin adarazir min ikiam.* ⁵ Men akatoribar ifavaritam otozir puvati. Ezi gumazitam akatam me gasir puvati.

Enselin 3 pla akam akuri

⁶ Ezi ki enselin igharazimin garima an overiamin pin mighegha zui. A nguazimin itir gumazamiziba bar, gumazamizir kantriba bar dar

14:3: Sng 149:1, Ais 42:10, MAA 5:9, 7:4, 15:3 **14:4:** 2 Ko 11:2, Ef 5:27, Je 1:18, MAA 3:4, 5:9 * **14:4:** (14:4) Vezin kam, Grighin akam guizbangira ghaze, me gumazamiziba uari ko akuir arazim gamizir puvati. Ezi fofozir gumazir avirim ghaze, a gumazamizir deravira God ifongezir arazibar gin zuimin akar isin zuim migei. Me arazir kurar guar aviribagh amizir puvati. **14:5:** Sng 32:2, Sef 3:13, Ef 5:27 **14:6:** Ef 3:9-11, MAA 8:13, 13:7

itiba ko, anababa bar ko, nguibabar akaba bar ko, mīkarzir igharagha gariba bar, me bagha zurara itir akar aghuim akunasa miḡhegħa zui. ⁷ Egha a pamten kamaghin miḡei, “God gumazamizibar arazibar tuisiḡhamin dughiam bar roḡhira ize. Kamaghin amizi, ia Godin atiating, egh ziar ekiam a daning. Ia, overiam ko nguazim ko ongarim ko nguazimin aven ivemarir dipabar ingarizir God, an ziam fi.”

⁸ Ezi enselin an girara irir mam iza ghaze, “Babilonin Nguibar Ekiam bar ikufi. Guizbangira a ikuvigha giḡvazi gumazitam an itir puvati. Babilonin Nguibar Ekiar kamra gumazamizibagh amizi, me a ko arazir uari bakia akuir arazir kurar gavgavibagh ami, mati me wainin gavgavim me ganingizi, me aneme.”†

⁹ Ezi enselin miḡkezim aningin gin iza egha pamten dia ghaze, “Gumazitam asizir atiar kam ko an marvir guam, aningin ziam fa, egha an namba uan guam o agharimin a iniva, ¹⁰ egh a uaghan wainin igharagha garim aneremam. Wainin kamnang, a Godin aningagharim. Egħti

14:7: Neh 9:6, Sng 124:8, Ap 17:24, MAA 10:6, 15:4 **14:8:** Ais 21:9, Jer 51:8, MAA 17:2, 18:2-3, 18:21, 19:2 † **14:8:** (14:8) Babilonin nguibar ekiam fomira ikuvigha itima, Jon gin Akar Mogomemin akinafarir kam osiri. Kamaghin amizi, fofozir gumazir avirrim ghaze, a guizbangira Babilonin miḡeir puvati. Me ghaze, a Babilon fomira amizir arazir kurabav gei, egh kantrin gavgavir igharaziba, arazibagh amuava egha Godin apanim gamizibar akar isin zuimin miḡei. Ezi marazi ghaze, a Romin Kantri miḡei. (Ni 1 Pita sapta 5:13in gan.) Ezi marazi ghaze, ziar kam Babilon, a gumazamizir Kraisin sios ko an apanim gamiba. **14:9:** MAA 13:12-17 **14:10:** Stt 19:24, Sng 11:6, 75:8, Ais 51:17, Jer 25:15, Ese 38:22, MAA 15:7, 16:19, 18:6, 19:20, 20:10, 21:8

God faragh wainin kam dipatam a gisin a ingeghti an gavgavitaba givaghan kogham. Bar puvati. An aningagharir arazimin, arazir kuraba ikarvazir itarim gingeghtima gumazamizir kaba aneremam. Egha sipsipin nguzimin damazim ko Godin enselbar damazimin, gumazamizir kaba avim ko salfan dagiar avimin mizazir ekiam iniam. ¹¹ Ezi avir mizazim me ganidir kam, an migharim pin ghuavanang mamaghira ikiam. Gumazamizir asizir atiam ko an marvir guamin ziam feba o an namba iniziba, dimagariba ko aruebar avughsan kogham.”

¹² Eghti arazir kaba otivtima, Godin gumazamiziba tugh gavgafigh. Me gumazamizir Godin akabar gin zuiba ko nighnizir gavgavim Iesusin ikiavira itiba.

¹³ Ezi ki Godin Nguibamin tiarir mam barazi, a kamagh migei, “Ni akam kamaghin an osirigh. Datirighin iki mangi, gumazamizir nighnizir gavgavim Ekiamin ikia egh gin ovengamiba, me bar akongegh.” Ezi Godin Duam uaghan ghaze, “Bar guizbangira. Me amir ingangarir osimtizir kam ategh, egh mangi avughsi. Egh me pura mangan kogham. Puvati. Arazir aghuir me amiziba men gin mangiti God kotiamin dar ganam. Kamagh amizi, me bar akongegh.”

*God abuan gumazamiziba tuisighamin
dughiamin akar isin zuim*

14 Ezi ki gari, ghuariar ghurghurir mam iti, ezi gumazir mam gumazibar otarimin min gara ghuariar ghurghurir kam gaperaghav iti. Ezi golin dapanir asuam an dapanimin iti, ezi an dafarimin a sabar ikizirizir bar ghumtizimin suira.‡ 15 Ezi enselin igharazir mam Godin Dipenimin ikegha iza, egha gumazir ghuariar ghurghurim gaperaghav itim, tiarir ekiamin an dia ghaze, “Nguazimin dagheba bar anigha gifa, ezi dagher kaba aghoramin dughiam a datirighin oto. Kamaghin amizi ni uan sabar ikizirizim inigh, egh daghebar aghor.” 16 Ezi gumazir ghuariar ghurghurim gaperazim, uan sabar ikizirizim nguazimin a ighengezi, dagher andizir nguazimin itiba dighoraghiri.

17 Ezi enselin igharazir mam Godin Nguibamin an dipenimin ikegha azenan iza egha uaghan sabar ghumtizir mam iti.

18 Ezi enselin igharazir mam ofa gamir danganim ategha izi, kar enselin avimin garim. Egha a enselin sabar ghumtizimin suiraghav itimin dia ghaze, “Wainin oviziba anigha gifa. Kamaghin amizi, ni uan sabar ghumtizim inigh nguazimin wainin oviziba kuar egh danganir vamira dar pozim mikin.” 19 Ezi enselin kam uan sabam inigha egha nguazimin a ighengezima nguazimin wainin oviziba bar kuaraghire. Ezi a da isa dar pozim mikiri, egha da isa dagiar miner bar ekiamin da akuni. Eghti me da mirmiram. Wainin

14:14: Ese 1:26, Dan 7:13, MAA 6:2 ‡ **14:14:** (14:14) Ni akar Daniel 7:13in itimin gan. **14:15:** Jer 51:33, Jol 3:13, MAA 14:18, 16:17 **14:18:** Jol 3:13, MAA 16:8 **14:19:** MAA 19:15

ovizibar mirmiramın mīner ekīar kam, a God gumazamizibar aningaghamin arazim aka. ²⁰ Ezi me dagiar mīner ekīar kamın wainin oviziba nguibar ekiamın azenan da mirmiri. Ezi ghuzim dagiar minemın azenan iza, egha aperiamın mīn ghua 300 kilomitan tu. Ezi ghuzimın konim anaga mitan pumuningin boroghin tu. §

15

Enselin 7 pla bizir bar kurar 7 plan suiki

¹ Ezi ki Godin Nguibamın gari, bizir igharagha garim otifi, ezi ki bar digavir kuram gami. Ki 7 plan enselbar gari, me ikia egha 7 plan bizir bar kurar gumazamizibagh asighasizibar suiki. Eghti 7 plan bizir kurar kaba givaghti, ua igharaziba otivan kogham, kamagh amizi, bizir kurar 7 plan kabanangin gin, Godin aningagharim bar givagham.

² Ezi ki bizir ekīar mamın gari, a mati ongarir ekiam me glas ko avim sarama an ingari. Gumazamiziba faragha asizir atiar kam ko an marvir guam, ko an ziamın namba, me dav sogha da abini. Egha me datirighin ongarir glasın mın garir kamın mīriamın tuivighav ikia, egha God

14:20: Ais 63:3, Kra 1:15, Hi 13:12, MAA 11:8, 19:14-15 **§ 14:20:** (14:20) Fofozir gumazir avirim ghaze, nguibar ekīar kam a Jerusalemra. Me Grighin akamın namban kam osiri, “1,600 stadia,” ezi an dibobonim, en 300 kilomitan mīn ghu. E deravira fozir puvati, e dibori moghin 300 kilomitan namban kam a 1,600in dibobonim ko aning magh ghuzi, o kar bizir igharazimın abanimın dibobonim. **15:1:** Wkp 26:21, MAA 12:1-3, 14:10, 15:6-7, 21:9 **15:2:** MAA 4:6, 5:8, 13:15-17, 14:2, 21:18

me ganingizir gitabar suiki.* ³ Egha me Godin ingangarir gumazim, Moses ko sipsipin nguzim, me aningin ighiam gamua kamaghin migei,

“Ekiam God, ni gavgaviba bar iti!

Ni arazarazir igharagha garir ekiabagh ami,
ezi e dar gara egha digavir kurabagh ami!

Ni gumazamiziba bar men atrivim!

Nin araziba, da bar deragha egha bar
guizbangira!

⁴ Ekiam ni uabira guizbangira God.

Eghti gumazamiziba bar nin atiatigh egh ziar
ekiam ni daning.

Nin arazir aghuiba bar azenim girigha gifa,

kamaghin amizi kantriba bar dar gumaza-
miziba bar izi
ni bagh teviba apir nin ziam fam.”

⁵ Ezi bizir kamın gin ki ua gari, Godin Dipenim, a Godin Nguibamin Averpenim, a kuiaghiri. Kar Godin Akar Dikirizir Gavgavim aven itir Averpenim.† ⁶ Ezi enselin 7 plan kaba, bizir bar kurar 7 plan gumazamizibagh asighasighambar suigha

* **15:2:** (15:2) Saptan kamın miğiriğiar avırım, da Moses osirizir eghaghaniba ko magh ghue. Moses Isip bagha asighasighasa aningagharim gamizi an oto. Israelba ongarim a bigha Isipba ategha vongin ongarir dadarımın tuivaghavira ikia, egha Moses Israelba ko me ighiar mam gamua egha ekiamın ziam fe. (Ni Kisim Bek 15in gan.) **15:3:** Kis 15:1, Lo 31:30, Sng 92:5, 111:2, 139:14, 145:17, MAA 11:17, 14:3, 16:7 **15:4:** Sng 86:9, Ais 66:23, Jer 10:7 **15:5:** Kis 38:21 † **15:5:** (15:5) Miğiriğiar kam a Bar Anogoroghezir Danganımın gun migei. Godin Akar Gavgavir Dikirizimın Boksiam, a Bar Anogoroghezir Danganımın aven ikia, egha Godin Averpenimın aven iti. **15:6:** MAA 15:1

Godin Dïpenim ategha azenan izi. Me inir igiar bar zuruzir dafoziba da ike. Egha golin letiaba uan evariba kuamigha da ike. ⁷ Ezi 4 plan bizir angamra itibar mav, 7 plan golin itariba inigha enselin 7 pla ganingi. Golin itarir 7 plan kabanagh, zurara itir Godin aningagharir arazim, dagh izifa. ⁸ Ezi Godin Dïpenim, an angazangarim ko an gavgavimïn miğharim, bar a gizifa. Kamaghïn gumazitam dïpenimïn aven mangan kogham. Kamaghïra iki mangi 7 plan enselba, 7 plan bizir bar kurar gumazamizibagh asighasighamin ingangarim givagham.

16

Enselba Godin aningagharir 7 plan itaribar itiba nguazim ginge

¹ Ezi ki tiarir ekiar mam barazi, a Godin Dïpenimïn otogha kamaghïn 7 plan enselbav gei, “Ia mangi, Godin aningagharir arazir 7 plan itaribar itiba inigh mangi nguazimïn da ingi.”

² Ezi namba 1 ensel uan itarir Godin aningagharim izivazim inigha ghua nguazimïn a inge, ezi duar bar igharagha garir kurar gavgaviba, gumazamizir asizir atiamin namba itiba ko an marvir guamin ziam febar, men mikarzibar otifi.

³ Ezi namba 2 ensel uan itarim ongarimïn a inge, ezi ongarimïn dipam gumazir aremezir kuamin

15:7: 2 Te 1:9, MAA 4:6, 4:9, 10:6, 14:10 **15:8:** Kis 40:34, 1 Kin 8:10-11, 2 Sto 5:13-14, Ais 6:4, Ese 44:4, 2 Te 1:9 **16:1:** Sng 69:24, Ais 66:6, Jer 10:25, Ese 22:31, Sef 3:8, MAA 14:10, 15:1, 15:7, 16:17
16:2: Kis 9:10, Lo 28:35, MAA 8:7, 13:12-17 **16:3:** Kis 7:17-21, MAA 8:8-9

ghuzimîn mîn oto. Ezi bizir angamra an itiba, da bar ariaghire.

⁴ Ezi namba 3 ensel uan itarim faner dipaba ko dipar atuibagh inge. Ezi dipar kaba bar moghira ghuzimîn mîn oto. ⁵ Ezi ki orazi, enselin dipabar garim kamaghin migei,

“God, ni datirighin ikia, egha uaghan faragha ike.
Ni bar guizbangira God.

Nin araziba bar derazi arazir kuratam
nin itir puvati.

Ni gumamazibar arazir kuraba da tuisigha
da ikarvagha ivezir kuram me ganingi,
ezi nin arazir kam a guizin arazim.

⁶ Gumazir kaba nin akam inigha izir gumaziba ko
nin gumamazibav soghezi
men ghuziba irezi me ariaghire.

Ezi ni ghuzim gumazir kurar kabagh aningizi,
eghti me aneremam.

Ghuzir me apir kam, men arazir kurar
me amiziba ikarvaghām.”

⁷ Ezi ki orazi tiarir mam Godin ofa gamir dan-
ganimin aven otogha pamten diagha ghaze,

“Ekiam, ni Godin bar gavgavim itim.

Ni gumamazibar araziba kotin bar
guizbangira da tuisisi,
ezi nin kotiam a bar guizbangira ghua
egha bar dera.”

16:4: Kis 7:17-21, Sng 78:44, MAA 8:10 **16:5:** Sng 119:137, MAA 1:4, 1:8, 11:17, 15:3 **16:6:** Sng 79:3, Ais 49:26, Mt 23:34-35, MAA 11:18, 13:15, 18:20 **16:7:** Sng 19:9, MAA 13:10, 15:3, 16:14, 19:2

⁸ Ezi namba 4 ensel uan itarim aruem ginge, ezi God aruem an amamangatizi an avim pamten isia puvira gumamazibar isi. ⁹ Aruemın avir gavgavir kam bar puvira isia, egha gumazir kabar mikarziba puvira men isi. Ezi me bar puvira Godın ziam gasighasigha a migei, kar bizir kurar kabar garir Godın gavgavim itim. Egha me uan navibagh iragha an ziam fer puvati.

¹⁰⁻¹¹ Ezi enselin namba 5 uan itarim asizir atiamın atrivir dabirabim ginge. Ezi mitatem gumamazir an gavgavimın apengan itiba avara. Ezi me uan duaba ko mızazir men mikarzibar otiviba bagha nighnigha, Godın uan Nguibamın itimın ziam gasighasigha a migei. Ezi mızazir me isim a bar men ikufi, kamaghın me uan mizebagh ivi. Egha me uan arazir kurar me amiba bagha uan navibagh irazir puvati.

¹² Ezi enselin namba 6 uan itarim Yufretisin faner ekiam ginge. Ezi an dipam bar moghira dake, egha aruem anadi naghın atrivir izamiba bagha tuavim ati. ¹³ Ezi ki gari, duar kurar 3 plan mitivibar mın gariba, da asizir atiam ko, kuruzir ekiam ko akar ifavaribagh amir gumazimın, da vaghvagha men akatoribar otifi.* ¹⁴ Duar bar kurar kaba arazarazir igharagha garibagh ami da otifi, egha nguazimın itir kantriba bar dar

16:8: MAA 8:12, 14:18 **16:9:** Dan 5:22-23, MAA 9:20-21, 11:13, 14:7, 16:21 **16:12:** Ais 11:15, 41:2, 41:25, Jer 50:38, MAA 9:14 **16:13:** 1 Jo 4:1-3, MAA 12:3, 12:9, 19:20, 20:10 * **16:13:** (16:13) Akar ifavarim akurir gumazim an asizir atiamın akar ifavarim akurir gumazim. A gumamazibav geima, me asizir faragh itimın marvir guamın ziam fe. **16:14:** 2 Te 2:9, 1 Ti 4:1, Je 3:15, MAA 16:7, 17:14, 19:6, 19:15, 19:19-20

atriviba bagha, tintinibar zui. Me atrivibar amuti me uan midorozir gumaziba inigh izi me akuvasa. Eghti Godin Gavgaviba Bar Itim gumazamiziba tuisighamin dughiar ekiamin, me midorozim damuam.

15 “Ia orakigh! Ki, okimakiar gumazimin min izam, a izir dughiam ia a gifozir puvatizir moghin, ki zuamira otogham. Kamagh amizi, gumazim akuir puvatigha, egha uan korotiaba uabin boroghin da arisi, egh a bibiamra daruan kogham, eghti gumazamiziba an ganti, an aghumsighan kogham. Kamaghin, gumazir kam bar akongegh.”†

16 Ezi duar kuraba atriviba inigha iza danganir kamın me akufa, me Hibrun akamin kamagh danganir kam dibori, Armagedon.‡

17 Ezi namba 7 ensel uan itarim overiamin a inge. Ezi Godin Dipenimin aven tiarir ekiar mam Godin atrivir dabirabimin otogha egha kamaghin pamten migei, “Biziba bar gifa.” 18 Ezi overiamin

16:15: Mt 24:43-44, Lu 12:39-40, 2 Ko 5:3, 1 Te 5:2, 2 Pi 3:10, MAA 3:3, 3:18 † **16:15:** (16:15) Ves 15in kam, kar Kraiss Iesus uabi mikemezir akam. **16:16:** Het 5:19, Sek 12:11, MAA 19:19

‡ **16:16:** (16:16) Ziar kam Armagedon kamakin, “Megidonin Mighsiam.” Fomira apaniba Israelba ko uariv sogha egha atrivim Josuan misoghezi an areme. Me Megidonin nguibar ekiamin boroghira. (Ni 2 King 23:29-30 ko 2 Stori 35:20-21in gan.) Kamaghin amizi, ziar kam Megido bighavira migeir puvati. Me ghaze, an akar isin zuimin midorozir gumaziba mangamin danganim migei. Egh me mangi bar ikuvigh egh bar ovengam. **16:17:** MAA 16:1

16:18: Dan 12:1, MAA 4:5, 8:5, 11:13, 11:19

onımariba taghtagha zuima, niğınir dafam overiamın otozi, ararıba dagarvası, ezi mikimkızir ekiam oto. Kar mikimkızir bar ekiam, fomıra gumazamiziba otozir dughiamın iza datırighın tu, mikimkızir ekiar katam fomıra otozir puvati. ¹⁹ Ezi Babilonın nguibar ekiam biaghregħa 3 plan okuruabar otifi, ezi gumazibar nguibaba bar mogħıra ikufi. God Babilonın nguibar ekiamın arazir kuram giñighniğħa, egha a gamizi a uan wainın itarim bar aneme, kar Godın aningagħarir arazimın wainın itarim. ²⁰ Ezi arighatiziba bar arav ghue, ezi miğhsiatam ua itir puvati. ²¹ Ezi maburan amozir ofiziba dagıabar mın izaghiri. Ezi amozir ofizir dagıar kaba vaghvagħa, dar osımtıziba 50 kilogramın iti. Amozir dagıar kaba overiamın izaghıra gumazamizibagh isın ira bar me gasıghası. Bizir kurar kam bagħa me Godın ziam gasıghasığħa miğei.

17

Arazir kurabagh amir amizim ıvezir kuram isi

¹ Ezi 7 plan enselin itarir 7 plan suighızir kabanaghın mav iza kamaghın na miğei, “Ni kagh izi. Eghı ki amizir ıvezir kuram iniamim, nın akakagħasa. Amızir kam, arazir kurabagh amir amizim, a dıpar avıribagh isın aperagħav itir amizim, a nguibar bar ekiar me dıpar avıribar mırıabar ingarızim. ² Nguazimın atrıvıba arazir mızırızir bar kurar avıriba amizir kam ko dagħ

16:19: Ais 51:17, Jer 25:15-16, MAA 14:8-10, 17:18, 18:5 **16:20:** MAA 6:14 **16:21:** Kis 9:23-24, MAA 11:19, 16:9-11 **17:1:** Jer 51:12-13, MAA 16:19, 17:15, 18:16, 21:9 **17:2:** Ais 23:17, Jer 51:7, MAA 14:8, 18:3

ami. Ezi nguazimin gumazamiziba uaghan a ko arazir bar mizirizibagh amua, egha gumazim wainin avirim amezi moghin ongani.”*

³ Ezi Godin Duam pamtem nan ingarima, ki irebamın mın bizimın gari, ensel na inigha gumaziba puvatizir danganimın ghu. Ezi danganir kamın ki amizir mamın garima an asizir atiar aghevir mam gisin aperaghav iti. Asizir atiar kamın mikarzim osizirir aviriba an iti, ezi osizirir kabanagh Godin ziam gasighasisi. Asizir atiar kam 7 pla dapaniba iti, ezi 10 pla komba an dapanibar iti. ⁴ Amizir kam korotiar aghuibarama aghui, dar ganganim aghevım ko pıghaghevım. Ezi golin digirir bar aghuiba ko, me dagıar aghuıbar ingarizir digiriba ko, manmaniar ghurghurir dagıaba pın kozıba, amizir kamın mikarzim gizıfa. Egha a uan dafarımın golin itarir mam suirazi, itarir kamın aven bar kurıgha mughazir arazıba ko, gumazamizıba tintınıbar uari bakıa amir arazir bar mızırızır kuraba, a gizıfa. ⁵ Ezi amizir kamın guamın me ziar mam osiri, ziar kamın mıngarım modoghav iti. Ezi an mıngarım kamakın,

“Babilonın nguıbar ekiar gavgavım itım,
nı nguazımın itir arazir bar kuraba ko

* **17:2:** (17:2) Gumazamiziba arazir bar mizirizibagh amir arazir kamın akam, a gumazir God ataghizir arazımın ababanım, egha Godın ifavarıba ko arazir kurar ıgharazıbar gın zui. Egha Godın damazımın, a matı gumazım uabı uan amuım ategha, ghua gumazamizıba uari isava akua amir arazım gamı. **17:3:** MAA 12:3, 12:6, 12:14, 13:1, 17:9, 17:12 **17:4:** Jer 51:7, Ese 28:13-16, Dan 11:38, MAA 14:8, 18:6, 18:12, 18:16 **17:5:** 2 Te 2:7, MAA 14:8, 16:19, 18:2, 18:9-10, 19:2

amizir gumaziba okia me ko akua arazir
mizirizibagh amiba,
ni men amebam.”

⁶ Ezi ki gari, amizir kam Godin gumazamizibar ghuziba amegha dipar onganiba amezi moghin ongani. Gumazamizir kaba, me nighnizir gav-gavim Iesusin ikia an akam akuri, ezi me me misoghezi me ariaghire.

Ki amizir kamın ganigha digavir kuram gamigha pura nighnisi. ⁷ Ezi ensel kamaghin na migei, “Ni tizim bagha digavir kuram gami? Amizir kam ko asizir atiar anetera zuim, a 7 plan dapaniba ko 10 plan komba an iti, aningın akar mogomemin mingarim, ki nin akagham.

⁸ Asizir atiar ni faragha ganizir kam, a faragha ike, egha datirighin ua itir puvati. Egh mozir bar konezim ategh azenan iziti, God a gasighasigham. God tighar nguazimin ingaramin dughiam, a gumazamizir maba men ziaba akınafarir zurara itimin aven da osirizir puvati. Gumazamizir kaba asizir atiar kamın ganigh digavir kuram damuam. Me fo, a fomira ike, egha datirighin itir puvati, egh a gin uamategh otivam.

⁹ “Gumazim Godin fofozir aghuim ikiva, egh bizir kam deragh a gifogham. 7 plan dapanir kaba, kar mighsiar 7 pla, ezi amizim 7 plan mighsiabagh isin aperaghav iti.† ¹⁰ Egha ada uaghan 7 plan atrivibar ababanim gami. 5 pla

17:6: MAA 12:11, 13:15, 16:6, 18:24, 19:2 **17:7:** MAA 13:1

17:8: Sng 69:28, Dan 7:7, 12:1, MAA 11:7, 13:1-3, 13:8-10 **17:9:**

MAA 13:1, 13:18 † **17:9:** (17:9) Gumaziba Romın nguibar ekiam, 7 plan mighsiabagh isin an ingari.

ariaghregha gifa, ezi vamira atrivimın ikiavira iti, ezi igharazir abuananam tighar otivam; an otoghıva bar dughiar otevimra ikiam. ¹¹ Asızir atiar kam, a fomira ike, egha datırighın itir pu-vati, a namba 8 atrivimın ababanım. Egha a 7 plan atrivibar mav, God a gasıghasighti a bar gıvaghām.

¹² “Ezi 10 plan komın ni ganiziba da 10 plan atrivibar ababaniba. Me tighar atrivibar otivam. Me bizibagh ativamin gavgavım inigh, asızir atiar kam ko dughiar bar otevimrama atrivibar ikeghām. ¹³ Atrivir kaba niğhnızir vamira ikiam, egh uan gavgavıba ko ziar ekiaba isi asızir atiamra danıngām. ¹⁴ Egh me midorozim sipsipın nguzim koma a damuam, eghti sipsipın nguzim me gasıghasıgh me abıraghām. Gumazir sipsipın nguzim ko itıba, God me amısevegha, egha men diazıma me guızın akamın gın ghua tuivigha gav-gavıgha midorozir kam gami. Sipsipın nguzim, a guızbangıra Gumazir Ekiabar Gumazir Ekiam ko Atrivibar Atrivir Ekiam. Kamaghın amızı a me abıraghām.”

¹⁵ Ezi ensel kamaghın na mıgei, “Dıpar ni ganizir kabanang, amızir arazir kurabagh amım dagh ısın aperaghav iti, dar mıngarımra kara: ada mıkarzır igharagha garıba ko, dakozıba bar dar gumazamizıba ko, kantriba bar dar gumazamizıba ko, vaghvagha akabav geir gumazamizıba. ¹⁶ Asızir atiam ko 10 pla komın ni ga-

17:12: Dan 7:24, Sek 1:18-21, MAA 13:1 **17:14:** Jer 50:44-45,
1 Ti 6:15, MAA 16:14, 19:19 **17:15:** Ais 8:7, Jer 47:2, MAA 13:7
17:16: Jer 50:41-42, Ese 16:37, MAA 18:8, 18:16

nizir kabanang, arazir kurabagh amir amizimın apanim damuam. Me an biziba bar da inigh egh an korotiaba bar da suegh, egh me an mikarzimın tuziba bar dar amegh, egh avimın a daboroghtıma a bar moghıra isigham. ¹⁷ God uabi me ganingizir nighnizir kam, a me damuti biziba otivam. Kamaghın me nighnizir vamıra iki, egh atrivimın ikiamın gavgaviba bar da isi asizir atiam daningam. Me kamaghın damu mangiti Godın akam mikemezir biziba, da guizın otivamin dughiam otogham. ¹⁸ Ezi amizir ni ganizim, a nguazir kamın atriviba bar dar garir nguibar ekiamın ababanım.”

18

Babilon bar moghıra ikufi

¹ Bizir kamın gin ki enselin igharazimın garima a Godın Nguibam ategha izaghiri. A bar gavgavir ekiam iti, ezi an angazangarir gavgavim nguazim bar a gisira. ² A pamten diagha kamaghın migei,

“Babilonın nguibar ekiam ikuvigha gıfa! A ikufi!

Ezi datirighın duar kuraba ko adariar mizirizir kuraba ko kuarazir miziriziba ko kuarazir kuraba, darara an iti.

³ Nguazimın nguibaba bar, me an wainın itarım uari okia akuava amir arazir kuraba izivazim aneme.

Ezi nguazimın atriviba a ko arazir mizirizir bar kurabagh ami.

17:17: 2 Te 2:11, MAA 10:7 **17:18:** MAA 12:4, 16:19 **18:1:** Ese 43:2, MAA 17:1 **18:2:** Ais 13:21, 14:23, 21:9, 34:11, Jer 50:39, 51:8, MAA 14:8 **18:3:** Ais 23:17, 47:15, Jer 51:7, MAA 14:8, 17:2, 18:11, 18:15

Ezi biziba amaga dagh ivezir gumaziba, me
an afiar arazir bar ikuvtizibar amodoghin
dagi ar aviriba uari bagha da isi.

Kamaghin amizi, amizir kam bar ikufi.”

⁴ Ezi ki tiarir igharazir mam Godin Nguibamin a
barazi, a kamaghin migei,

“Ia nan gumamaziba, ia nguibar kam ategh
azenan izi.

Egh an amir arazir kuraba uaghan dar amuan
marki.

God an arazir kurabar ikarvaghamin dughiam,
ia uaghan an aven ikian marki!

⁵ A uabi uan arazir kurabar pozim mikirav iti,
da ghuavanaga Godin Nguibamin oto.

Ezi God an amizir arazir kurabagh
nighnighavira iti.

⁶ Egh ia amizir kam gumamazibagh amizir
arazir kuraba bagh ivezir magh garimra a
ikaragh.

An arazir kuraba, da bar aviraseme,
kamaghira ia an arazir kurabar ivezim a
isafuraghiva bar a daningigh.

Egh dipar onganir gavgavimin itarim isa a
gumamaziba bagha a ingegh,

kamaghira ia dipar gavgavir onganim
uam a isafuragh a bagh itarim ginegh
a daningigh.

⁷ A uabira kamagh uabin migia ghaze,

18:4: Ais 48:20, Jer 50:8, 51:6, 51:45, 2 Ko 6:17 **18:5:** Stt 18:20-21,
Jer 51:9, MAA 16:19 **18:6:** Sng 137:8, Jer 50:15, 50:29, 51:24, 51:49,
2 Te 1:6, MAA 14:10, 16:19

‘Ki atrivir amizim, egha atrivir dabirabim
gaperaghav iti.

Ki amizir odiarimın mın itir puvati,
eghti osımtıziba na bativan koghti, ki azian
kogham!’

A uabi uan ziar gavgavim fa egha arazir mızırızır
avırıbagh amua,
egha arazir kurar igharaziba saram ami.

Kamaghın amizi, ia mızazır kurar ekiam ko
osımtızır bar ekiam a danıngıgh,
mangı an amir arazıbar ikegh mangı tuzı
naghram, a danıng.

⁸ Amızır kam Babilon, uan ziar gavgavim kam-
aghın a fe,

kamaghın amizi dughiar bar otevir vamıran,
bizir bar kuraba bar a batıvam.

Bızır kaba, arımarıar ekiaba ko osımtızır ekiaba a
batıvtı
an azıtıma, mıtırıar ekiaba an agham.

Eghti avim an isıgham.

Ekiam God an arazıba tuisıgha gıvagh a ghaze,
‘A ikuvıgham.’

Godın kam gavgavır ekiam iti.

Kamagh amizi, bizir ikurar avırıba dughiar
vamıra bar moghıram a batıvam.”

⁹ “Nguazımın atrıvıba a ko arazır mızırızıbagh
amua, egha uaghan a ko arazır ikurar ıgharagha
garıbagh ami. Eghti atrıvır kabanagh an gantı
avır mıgharım an otoghtıma, me a bagh navıba

osemegh egh a bagh aziam. ¹⁰ Egha me mizazir
 ekiar a isir kamın ganigh, egh atiatigh saghon
 tuivigh iki, kamaghın mikimam,
 ‘Noka, Babilon noka,
 ni nguibar ekiar gavgavim itim!
 Nin arazir kurabar ivezir kuram dughiar ote-
 vimra
 ni bagha ize.’

¹¹ “Eghti biziba amaga dagh ivezir gumazir
 nguazimın itiba, me Babilon ginighnigh egh a
 bagh aziva, egh naviba bar osemegham. Me
 gari, gumazir men dagiaba bagh amadir bizibagh
 ivezamiba ua itir puvati, kamaghın me osemi.
¹² Me dagiaba bagha amadir bizibar kara, gol ko
 silva ko, dagiar aghuiba ko manmaniar iveziba
 bar pın koziba; ko inir ghurghurir aghuiba ko inir
 pıghaghevır aghuiba ko inir slika ko inir aghe-
 viba, ko men temer mughuriar aghuir igharagha
 gariba ko bizir me elefanın ataribar ingariziba ko,
 bizir me temer iveziba bar pın itibar ingariziba
 ko, bras ko ain ko, dagiar aghuir digiriba itiba.
¹³ Bizir me amaga dagiaba isir igharaziba uaghan
 iti, adar kara, sinamon ko, apir iriziba ko, pau-
 ran mıgharir mughuriar aghuim gamim ko, grisın
 igharagha garir mughuriar aghuim zuiba ko, san-
 dan aghuim ko, wain ko, wel ko, plauan aghuim
 ko witba; men bulmakauba ko, sipsipba ko hozi-
 aba ko dar karisba ko, pura ingangarir gumazir
 kiniba—me dagiaba bagha men ikirimiriba amadi.
 Bizir kaba bar, gumazir dagh ivezamiba puvati.

14 “Gumazir biziba amaga dagh ivezir kaba kamaghın a mikimam, ‘Bizir aghuir ni iniasa navim dikavim, datirighın da bar nin saghuiamın ikiam. Bizir bar aghuir avirir iveziba bar pin koziba ko ni asingizir bizir ganganir aghuiba, da bar ovengeghti ni ua dar ganan kogham!’ 15 Eghti gumazir nguibar ekiar kamın uan bizir kaba amaga dagiar aviriba isiba, tuivigh a isir mizazir ekiar kamın ganam. Egh bar atiatigh azi, naviba bar osemegh saghon tuivigh, egh kamagh mikimam,

16 ‘Noka, Babilonın nguibar ekiam. Noka!
A fomira korotiar ghurghurir aghuiba ko inir
pighagheviba ko inir aghevır aghuiba
aghua,
egha uan mikarzim golba ko dagiar aghuiba ko
manmaniar bar pin kozibar anedi!
17 Ezi dagiaba ko dirir aghuir an itir kaba dughiar
bar otevimra bar ikufi!’

“Eghti kuribar keptenba ko, gumazir kuribagh arua nguibar igharazibagh aruiba ko, kuribar ingangarir gumaziba ko gumazir ongarimın dagiar ingangaribagh amiba, me bar moghira uaghan Babilonın saghon tuivigh ikiam. 18 Eghti Babilon isiti an migharim otivtima me an gan egh, kamaghın diagh mikimam, ‘Nguibar datirighın itir manamra, nguibar ekiar kamın mın gari? Bar pu-vati!’ 19 Egh me uan osımtızim akaghasa nguazir mineminiaba inigh uan dapanibagh isin da kun,

18:15: Ese 27:31, 27:36 **18:16:** MAA 17:4 **18:17:** Ais 23:14,
Ese 27:26-30 **18:18:** Ese 27:32, MAA 13:4 **18:19:** 1 Sml 4:12,
Ese 27:30-34

egh naviba bar osemegh egh aziva, egh kamaghin
dim mikimam,

‘Noka, Babilonin nguibar ekiam, noka!

Ongarim garuir kuribar afeziaba, me nguibar
ekiar kamın dagiabar, dagiar gumazir eki-
abar otifi.

Mevzika! A dughiar otevimrama bar
ikufi!’

²⁰ ‘Ia Godin Nguibamin itir darasi, ia bar
akongegh!

Eghti ia Godin gumazamiziba ko aposelba ko
Godin akam inigha izir gumaziba,
ia bar akongegh!

Arazir kurar nguibar kam ia gamizim baghava,
God a tuisigha givagha, egha uam an arazir
kuram ikarvasi.

Kamaghin amizi ia datirighin nguibar kam batozir
bizim bagh bar akongegh.’ ”

²¹ Ezi migirigiar kaba givazima, enselin gavgavir
mam wit mirmirir dagiamin min garir dagiar
ekiam ini. Egha dagiar kam fegha a isa ongarimin
anekunigha egha kamaghin migei,

“Kamaghira, me Babilonin nguibar ekiam inigh
zuamira pamtem anekunighti
a bar magirigh bar ikuvighti,
eghti me uam a ganam kogham.

²² O Babilon!

Gitan arareba ko marvibar arareba ko,
sighaba ko, ararer aghuir igharazir maba
ua n̄n aven otivan kogham.

Eghti fofozir gumazir ingangarir guar
igharagha garibagh amiba, me ua n̄n ikian
kogham!

Eghti dagiar witba m̄m̄m̄rim̄in ararem ua n̄n
aven otivan kogham!

²³ Eghti lam̄in angazangariba ua n̄n aven
isian kogham.

Eghti gumazamizir uarir ikiasa migeir
m̄ḡir̄iḡiaba, da ua n̄n aven otivan kogham.

N̄n gumazir fom̄ira dagiaba bagha biziba
amadiba, gumazamizir igharazibar
damatuzibar gumazir bar ekiabar otifis.

Ezi n̄i kantrin igharaziba bar dar gumazamiz-
ibagh ifara imezir igharagha garir aviribar
ingari.

²⁴ God nguibar kam̄in gari, me an aven
God̄in akam inigha izir gumaziba ko an
gumazamizibav sozi me ariagh̄ire, ezi a
men ariagh̄rezibar os̄imt̄izim ateri.

Ezi nguazim̄in gumazamiziba, men apaniba
me misoghez̄i me ariagh̄ire, os̄imt̄izir kaba
bar, Babilonrama a da ateri.

Kamagh̄in amizi God an os̄imt̄izir kaba
ikarvagha a gasigh̄asisi.”

19

*Babilon bar ikuviz̄ima, God̄in gumazamiziba
bar akonge*

18:23: Ais 23:8 47:9, Jer 16:9, 33:11, Nah 3:4, MAA 17:2, 17:5

18:24: Jer 51:49, Mt 23:35, MAA 17:6

¹ Ezi bizir kabar gın ki orazi, niğınir dafam,
gumazamizir bar avırımın mın Godın Nguibamın
kamaghın dia miğei,

“E Godın ziam feka!
En Godın gavgavim ko ziam itim,
a uabıra en Akurvazir Gumazim!”*

² God gumazamizibar araziba tuisızir arazim,
a guizbangıra ghua bar dera!

Amizir gumaziba okia me ko akuim, a nguazimın
gumazamizibagh amizi me arazir
miziriziba a ko dagh ami,
ezi God a isa kot gatıgha ghaze, an are-
megham.

Amizir kam Godın ingangarir gumazibav soghezi
me ariaghıre,
ezi God an osımtızir kam ikarvagha osımtızir
ekiam a ganıngi.”

³ Ezi me ua kamaghın dia ghaze,

“E Godın ziam feka!
Nguibar ekiar kamın isir avımın miğharım
ghuavanang
zurara mamaghıra ikiam!”

* **19:1:** (19:1) Jon akınafarir kam Grighın akam an osiri. Egha ves 19:1ın miğirigiar otevir mam ko ves 3, ves 4, ves 6 uaghan, dar akar mam, a Hibrun akamın an osiri. Hibrun akamın a kamakın, “Haleluya.” Akar kamın miğarım a kamakın, “E Godın ziam feka!”

19:2: Lo 32:43, 2 Kin 9:7, MAA 6:10, 15:3, 16:7, 18:20 **19:3:** Ais 34:10, MAA 14:11, 18:9, 18:18

⁴ Ezi 24 plan gumazir dapaniba ko 4 plan bizir angamra itir kaba tevir akuriba apirigha egha Godin uan atrivir dabirabimin aperaghav itimin ziam fe. Egha me kamaghin migei,

“Bar guizbangira!
E an ziam fe!”

⁵ Ezi tiarir mam atrivimin dabirabimin iza kamaghin migei,
“Ia Godin ingangarir gumazamizir an atiatia va an apengan itiba,
ia gumazamizir ziaba itiba ko ziaba pu-
vatiziba,
ia bar Godin ziam fi!”

Sipsipin nguzim amuimin ikiasava amima isar ekiam oto

⁶ Ezi ki niginir ekiam barazi mati gumazamizir avirim uari akuvagha migei, egha mati dipar ekiam afora nidi. Egha araribar min pamten dagarvagha kamaghin migei,

“En Ekiam God, Gavgavir Bar Ekiam Itim,
datirighin an atrivimin iti.

Kamaghin amizi, e Godin ziam fam!

⁷ Sipsipin nguzim amuimin ikiamin dughiam otogha gifa,
ezi an amuim uabi akirigha gifa.

19:4: Neh 8:6, MAA 4:2-6, 4:10, 5:14 **19:5:** Sng 22:23, 115:13, 134:1, 135:1 MAA 11:18, 20:12 **19:6:** Sng 93:1, 97:1, 99:1, Ese 1:24, MAA 11:15-17, 14:2, 15:3, 21:2 **19:7:** Mt 22:2, 25:10, Ef 5:32, MAA 21:2, 21:9

Kamaghin amizi e datirighin naviba deragh egh
bar akongegh, egh an ziam fam!†

⁸ God amizir kam korotiar ghurghurir bar aghuim
a ganingi,
korotiar kam bar zuegha egha an dirim
dafogha isi.”

(Korotiar ghurghurir kam, a Godin gumazamiz-
ibar arazir aghuir me Godin damazimin amiba,
dar ababanim gami.)

⁹ Ezi ensel kamaghin na migei, “Ni akar kam
kamaghin an osir: God sipsipin nguzim amuimin
ikiamin dabirabim bagha diazir gumazamiziba,
me bar akongegh!” Egha kamaghin ua na migei,
“Akar kaba, da Godin guizin akaba.”

¹⁰ Ezi ki an suemningin tevir akurimning
apirigha an ziam fasa. Ezi a kamaghin na migei,
“Ni kamaghin damuan marki! Ki, ni ko nin
aveghbuar nighnizir gavgavim Iesus kunizir
akabar itiba, ki ia ko e ingangarir vamiram ami.
God uabira, ni an ziam fi.”

E fo, akar Iesus kunizimra, a gumazibar

† **19:7:** (19:7) Sipsipin nguzir kam an amuimin ikiasa, a Kraistra.
Ezi amizir a ikiasa inabazir kam, kar Kraisin sios. Eghti dughiar
Krais ua iziva egh uan sios iniamim, a kamakin, aning uaningin iti.
Egh a uan siosin gumazamiziba me inigh uan Nguibar aghuimin
mangam. Eghti me Krais ko deraghivira iki mamaghira ikiam.

19:8: Sng 45:13-14, Ais 61:10, Ese 16:10 **19:9:** Mt 22:2-3, Lu
14:15-16, MAA 21:5 **19:10:** Ap 10:25-26, 1 Jo 5:10, MAA 22:6-9

nighniziba fema me Godin akam inigha izi.‡

Jon hozin ghurghurim gaperazir gumazimin gari

¹¹ Ki gari, Godin Nguibam kuiaghrizi, hoziar ghurghurir mam iti. Gumazir hoziar kam gisin aperaghav itim, an ziamning kamakin, “Gumazir dughiaba bar God baghavira itim,” ko “Gumazir uan akar dikiriziba migeima da otivim.” A gumazamizibar araziba deravira da tuisigha midorozim fora arazir aghuimra gin ghua a gami. ¹² Ezi an damazimning mati avir mizariar gavgavimin min pamtem isi, ezi atrivimin dapanir asuar aviriba an dapanimin iti. Ezi an mikarzim ziar mam an iti, ezi gumazir igharaziba a gifozir puvati. A uabira ziar kam gifo. ¹³ Ezi korotiar ruarir an aruzim, ghuzim a gizifa, ezi me ziar kam in a dibori, “Godin akam.” ¹⁴ Ezi Godin Nguibamin midorozir gumaziba korotiar ghurghurir aghuiba aghuigha hoziar ghurghuribagh apiagha an gin zui. ¹⁵ Ezi midorozir sabar ghumtizir mam gumazir men faragha zuir kam in akamin ikegha, egha azenan

‡ **19:10:** (19:10) Grighin akam vezin kam deravira anebigha a migeir puvati. Gumazir maba kamaghin migirigiar kam geghari, “Ki uaghan ni ko nin aveghbuaba ko ingangarir gumazir mam. Kar ia ikizir nighnizir gavgavim Iesusin ikiava an ziamin gun migeim. Ia God uabira an ziam fi.” E fo, Godin Duam akam inigha izir gumazibar, Godin akam kunasa men naviba fe. A Iesusin ziamin gun mikimasa gumazibar akurvasi. **19:11:** Sng 96:13, Ais 11:4, Ese 1:1, MAA 1:5, 3:14, 6:2, 15:5 **19:12:** Dan 10:6, MAA 1:14, 2:17-18, 19:16 **19:13:** Ais 63:1-3, Jo 1:1, 1:14, 1 Jo 5:7-8 **19:14:** Mt 28:3, MAA 4:4, 7:9 **19:15:** Sng 2:9, Ais 63:3, Jol 3:13, 2 Te 2:8, MAA 1:16, 2:27, 4:8, 12:5, 14:19-20

izi. A mīdorozir sabar kamīn nguibar igharaziba me misogh me abīnam. Egh a gavgavim itir ainīn aghorimīn suiragh egh gumamazibagh ativamīn gavgavim ikiam. Egh a, dagiar mīner bar ekiamīn aven me wainīn ovīziba mīrmīri moghīn, gavgavim itir Godīn anīngagharir arazir ekiam akagham. ¹⁶ Ezi an korotiar ruarim ko an suemīn, me ziar kam osiri,

“Atrivibar Atrivir Ekiam ko, Ekiabar Gumazir Ekiam.”

¹⁷ Ezi ki enselin mamīn garima an aruem gisīn tughav iti. Egha overiamīn pīn mīghagha aruir kuarazibar dia ghaze, “Ia izī uari akuvagh egh dagher ekiar God ia danīngamim bagh mīzuam. ¹⁸ Ia atrivibar kuabar tuziba ko, mīdorozir gumazibar faragha zuir gumaziba ko mīdorozir gumaziba ko, hoziabar kuabar tuziba ko dagh apiazir gumazibar kuabar tuzibar amam. Egh ia gumaziba bar men kuabar tuzibar amam, pura ingangarir gumazir kīniba ko gumazir fīriaghreziba, ko pura gumaziba ko gumazir ziaba itiba!”

¹⁹ Ezi ki asīzir atiar kam ko nguazimīn atrivība ko, men mīdorozir gumazibar gari, me iza uari akufa. Me gumazir hoziam gaperazim ko an mīdorozir gumaziba ko misoghasa. ²⁰ Ezi a, asīzir atiam ko akar ifavaribagh amir gumazim, an aning kalabus gati. Akar ifavaribagh amir gumazir kam arazarazir igharagha garir avīrim asīzir atiamīn damazimīn dagh ami. Egha

19:16: 1 Ti 6:15, MAA 17:14, 19:12 **19:19:** Sng 2:2, MAA 16:16, 17:13-14 **19:20:** Ais 30:33, Dan 7:11, MAA 13:1-18, 14:10, 16:13-14, 20:10, 20:15

kamaghin a gumazamizibagh ifarima me asizir atiamin osizirim inigha egha an marvir guamin ziam fe. Asizir atiam ko akar ifavaribagh amir gumazim, aning angamra ikiavira itima, ezi me aning isa aning akunizi aning danganir salfan dagiar avim ikia mamaghira itim giraghu. ²¹ Ezi aningin midorozir gumaziba, gumazir hoziam gaperazim, uan midorozir sabar an akamin itimin me misoghezi me ariaghire. Ezi kuaraziba bar men kuabar tuziba amegha naviba bar izefe.

20

Satan 1,000 plan azenibar kalabusin ikiam

¹ Ezi ki gari, enselin mam Godin Nguibam ategha zaghira, egha mozir bar konezimin kin suira. Egha senin ekiam uaghan an suira. ² Egha a kuruzir ekiar kamin suiragha anebira, kar kuruzir bar fomira itim, a Satan, gumazir gumazamiziba bar akam me gasim. Ensel, a Satan 1,000 plan azenibar kalabusin ikiasa, an a isa senin a ike. ³ Egha ensel a isa anakunizi a mozir bar konezim giraghu. Ezi a mozir torimin akam anepirigha anepaghapaki, eghti an azenan izan kogham. Eghti Satan nguazimin itir gumazamiziba ua me gifaran kogh mangi 1,000 plan azeniba givagham. Eghti gin ensel uam a firighti a bar dughiar otevimra ikiam.

19:21: MAA 17:16, 19:15-18
3:1, 2 Pi 2:4, Ju 6, MAA 12:9
20:8

20:1: MAA 1:18, 9:1 **20:2:** Stt
20:3: Dan 6:17, Ju 6, MAA 16:14-16,

⁴ Ezi ki atrivir dabirabibar gari, ezi gumazir dagh apiaghav itiba, God gumazamizibar araziba tuisighamin gavgavim me ganingi. Ezi ki gumazamizir ariaghrezibar duabar gari, da iti. Gumazamizir kaba, nighnizir gavgavim Iesus ikia egha an akam akura egha Godin akam bar pamten an suira, ezi bizir kabanangin men apaniba me misogha men firiba aghorezi me ariaghire. Egha gumazamizir kaba asizir atiam ko an marvir guamin ziam fer puvatigha an namba uan guaba ko uan agharibar a inizir puvati. Ki gari, gumazamizir kaba me ua angamra ikia Kraiss Iesus ko atrivibar min 1,000 plan azenibar ikiam. ⁵ Eghti gumazamizir igharazir ariaghreziba dughiar kamın bar ua dikavigh angamra ikian kogham. Me ovegh mamaghira iki mangiti 1,000 plan azeniba givagham. Dughiar kam, kar faragha zuir dughiar gumaziba ua dikavamim. ⁶ Eghti, gumazamizir God ua bagha inabazir faragha dikaviziba, me guizbangira bar akuegham. Me Godin gumazamizibara. Ovever namba 2, me iniamin gavgaviba puvati. Me God ko Kraissin ofa gamir gumazamizibar ikiam. Egh Kraiss ko 1,000 plan azenibar atrivibar ikiam.

Satan a bar ikuvigham

⁷ Eghti 1,000 plan azeniba givaghti, ensel mozir torir bar konezimın akam kuighti, Satan uan kalabus ategham. ⁸ Egh azenan izi nguazir kamın bar an itir gumazamiziba bar me gifarasa,

20:4: Dan 7:9, 7:22, 7:27, 1 Ko 6:2, 2 Ti 2:12, MAA 6:9, 13:12-17
20:6: 1 Pi 2:9, MAA 1:6, 2:11, 20:4 **20:8:** Ese 7:2, 38:2, 38:9, 38:15,
 MAA 16:14, 20:10

Gok ko Magokın adarazi bar moghıra. Satan mīdorozir ekiam damusi men gumaziba akuvaghām. Men mīdorozir gumazibar dībobonim ongarimın gighimın mın otogham. ⁹ Me nguazir kam tintinibar an mangı Godın gumazamiziba uari akuva itir danganım anekiarugham, kar nguıbar ekıar God bar ifongezim. Eghtı avım overıamın ikegh izıghırı mīdorozir gumaziba bar men ısıgh me kuvaremegham. ¹⁰ Satan me gıfarazı, kamaghın God anekunıghtı a danganır avım ko salfan dagıar avır bar puvıra ısır kamın magıram. Asızır atıam ko akar ifavarıbagh amır gumazım faraghavıra danganır kamın itı, me arueba ko dımagarıbar mızazır ekıam inı zurazurara mamaghıra ikıam.

Kotıar Bar Ekıam otıvam

¹¹ Egha kı atrıvır dabırabır ghurghurır ekıamın garıma a itı, ezı gumazır a gapıaghrım, kı an garıma a itı. Ezı nguazım ko overıam anıng arav ghu, eghtı gumazıtım uam anıngın ganın kogham. ¹² Ezı kı gumazamızır ovengezır zıaba itıba ko zıaba puvatızıbar garı, me bar itı. Me atrıvır dabırabımın guamın tuıvıghav itı, ezı akınafarır gumazamızıbar arızıba itıba kúıaghrıe. Ezı me akınafarır ıgharazım uaghan akúı, kar akınafarır God gumazamızır ikırımırır zurara itım inıamın zıaba osırızım. Ezı gumazır atrıvır dabırabır kam gaperazım akar akınafarır

20:9: 2 Kin 1:10, Ese 38:9, 38:16, 39:6 **20:10:** Stt 19:24, Sng 11:6, MAA 14:10-11, 19:20, 20:8, 21:8 **20:11:** Dan 2:35, 2 Pi 3:7, 3:10-11
20:12: Dan 12:1, Mt 16:27, 25:31-46, Ap 17:31, Ro 2:6, 2 Ko 5:10, Fl 4:3, MAA 13:8, 19:5

kabar itibar gara gumazamizir ovegezibar araziba tuisisi. ¹³ Ezi ongarimın ariaghrezir gumaziba, ongarim me amadazi me izi. Ezi Ovevem ko Nguibar Ovegeziba Itim, aning ua ovegezir gumazamizir aningın itiba amadazi me izi. Ezi gumazir atrivir dabirabim gaperaghav itim, gumazamiziba amizir araziba bagha vaghvagha men kotiaba baragha me tuisisi. ¹⁴ Egha gın an Ovevem ko Nguibar Ovegeziba Itim akunizi, aning danganir avim bar puvıra isim giraghu. Danganir avim bar puvıra isir kam, kar namba 2in ovevem. ¹⁵ Eghti gumazamizibar ziaba, akınafarir God gumazamizir ikirimirir zurara itim iniamin ziaba osirizim, men ziaba aven itir puvati, me uaghan me isi danganir avim bar puvıra isim, me akunam.

God biziba bar dagh amizi da igiabar otifi

21

(Sapta 21-22)

Nguazir igiam ko overiar igiam oto

¹ Ezi ki datirighın overiar igiam ko nguazir igiamın gari, aning iti. Overiar ghurim ko nguazir ghurim, aning bar moghıra arav ghugha ua itir puvati. Ezi ongarim uaghan ua itir puvati. ² Ezi Nguibar God Baghavıra Itim, a Jerusalemın igiam, ki an gari. Ki an garima, a Godın damazimın

20:13: Ro 2:6, 1 Pi 1:17, MAA 2:23, 6:8, 20:12, 22:12 **20:14:** 1 Ko 15:26, 15:54-55, MAA 20:6, 21:8 **20:15:** MAA 13:8, 19:20 **21:1:** Ais 65:17, 66:22, 2 Pi 3:13, MAA 20:11 **21:2:** Ais 52:1, 61:10, Ga 4:26, Hi 11:10, 11:16, 12:22, MAA 3:12, 21:10

ikegha Godin Nguibam ategha egha izaghiri. A uabi akirigha, kurukazir bar aghuim gami, mati amizim uan pamın ikiasa kuruke. ³ Ezi ki orazi, tiarir mam atrivir dabirabimın iza pamtem miği,

“Ia orakigh. Datirighın God gumamaziziba ko ikiavıra iti!
Egh men tongin ikiti eghti me an gumamaziz-
ibar ikiam.

God uabi me ko iki egh men Godin ikiam.

⁴ Egh a men damazir teriba vaghvagh da adizam.
Bizir faragha itir kurar kabanagh da bar gıfa.
Eghti gumamaziziba uam ovengan kogham,
egh me ua naviba osimıva egh uam azian
kogham,
egh ua mızaziba inian kogham.”

⁵ Ezi gumazir atrivir dabirabim gaperaghav itim miğia ghaze, “Ni oragh! Ki bizibagh amizi, da bar igiabar otifi.” Egha a ua kamagh miğia ghaze, “Ni akar kabanagh osirigh. Akar kaba da bar guizbangira, eghti gumamaziziba nighnızir gavgavimın dar ikiam.”

⁶ Ezi a kamaghın na miği, “Biziba bar otivigha gıfa. Ezi kirara, ki faraghavıra ikia egh bar gin ikıva abuan ikıvıra ikiam. Ki biziba bar dar mingarim, egha ingangarir ki amiba ki uaghan bar dagefi. Eghti gumazim kuarim an pırti, ki dipar ikirimirir zurara itim anıdim a danıngti, an

21:3: Wkp 26:11-12, 2 Sto 6:18, Ese 37:27, 43:7, Sek 2:10, 2 Ko 6:16, MAA 7:15-17 **21:4:** Ais 25:8, 35:10, 61:3, 65:19, 1 Ko 15:26, 15:54, MAA 7:17, 20:14 **21:5:** Ais 43:19, 2 Ko 5:17, MAA 4:2, 4:9-10, 19:9, 20:11 **21:6:** Ais 55:1, Jer 2:13, Jo 4:10, 4:14, 7:37, MAA 1:8, 1:17, 16:17, 22:13, 22:17

aneremam. Dıpar kam nguazimın aven anadi. Dıpar a isir kam, an a givezan kogham, a puram a iniam. ⁷Eghti gumazitam midorozim damuva uan apanim abıraghti, ki bizir kaba a danıngam. Egh ki an Godın ikıti, a nan borimın ikiam. ⁸Eghti gumazir atiatia ua gırakırangın zuiba ko, nighnızir gavgavim ataghızıba ko, gumazamızir arazir bar kurar mızırızıbagh amıba ko, gumazir gumazııav sozi me ariaghırıba ko, gumazamızıba uari ko akua amir arazıba ko, akuzıbagh amua egha imezıbagh amir gumazıba ko, asebar zıaba feba ko, gumazir ifavarıba, me bar uan nguıbamın mangam. Kar danganır avım ko salfan dagıar avır bar puvıra isim. Kar ovever namba 2.”

Jon Jerusalemın igiamın gari

⁹Ezi enselin mam na bagha izi. Faragha enselin 7 pla, me itarır 7 plan bizir bar kuraba aven itıba suıki, kar Godın anıngagharır arazır abuananaba. Enselın kam, a men mav. A kamaghın na mıgeı, “Nı izıti, ki sıpsıpın nguzımın amuir a datırıghın ikiamım nın akagham.” ¹⁰Ezi Godın Duam pamtem nan ingarima, ensel na inıgha ghua mıghsıar bar ekiamın ghuavanabo. Egha Nguıbar Ekiar God Baghavıra İtim, Jerusalem nan aka. Nguıbar kam a Godın damazımın ikegha Godın Nguıbam ategha izaghiri. ¹¹Ezi Godın angazangarır ekiam nguıbar kam gısıra, ezi an angazangarım bar ıgharagha gari, matı dagıar

21:7: 2 Sml 7:14, Sng 89:26-27, Sek 8:8, Hi 8:10 **21:8:** Mt 25:41, Ef 5:5, 1 Ti 1:9, Hi 12:14, MAA 19:20, 20:14-15, 21:27, 22:15 **21:9:** MAA 15:1, 15:6-7, 19:7-9 **21:10:** Ese 40:2, MAA 1:10, 17:3, 21:2
21:11: Ais 60:1-2, 60:19, MAA 21:23, 22:5

ivezim bar pîn kozimîn mîn gari. A jaspan dagiar angazangarimîn mîn gara egha glasîn mîn taghtasi. ¹² Nguibar kamîn divazim bar ekevegha bar pîn mar iti, ezi tiar akar 12 pla divazir ekiar kamîn iti. Ezi 12 plan enselba tiar akar kabar boroghîn tuivighav iti, ezi Israelîn 12 plan anababar ziaba tiar kabagh isîn iti. ¹³ Ezi aruem anadi naghîn itir divazir miriam, tiar akar 3 pla an iti. Ezi divazir miriar Notîn itim, tiar akar 3 pla an iti. Ezi divazir miriar Sautîn itim, tiar akar 3 pla an iti. Ezi aruem uaghiri naghîn itir divazir miriam, tiar akar 3 pla an iti. ¹⁴ Nguibar kamîn divazim, 12 plan dagiar ekiaba an apengan ikia gavgavim a ganidi, ezi sipsipîn nguzimîn aposelbar ziaba dar iti.

¹⁵ Ezi enselîn na ko mîgeim, golîn aghorir bizibar abarimîn suira, a nguibar kam ko divazir ekiam ko an tiar akabar apanasa. ¹⁶ Nguibar ekiar kamîn 4 plan mîriabar ababanim voroghîra ghu. Ezi ensel uan golîn aghorimîn nguibamîn abarima an ababanim ghua 2200 kilomitan tu. Ezi nguibamîn 4 plan mîriaba ko an ruarimîn ababanim bar voroghîra ghue, egha boksiar dafamîn mîn gari.* ¹⁷ Ensel nguibar ekiamîn divazim uaghan an abarazîma, ezi divazimîn tuirivimîn ababanim ghua 65 mitan tu. Ababanir kam gumaziba bizibar abarir ababanimîn mîrara gari,

21:14: Mt 16:18, Ga 2:9, Ef 2:20, Hi 11:10 **21:15:** Ese 40:3,

Sek 2:1, MAA 11:1 * **21:16:** (21:16) Grighîn akam kamaghîn mîgei, nguibar kamîn ababanim “12,000 stadia.” Ezi en dîbobonim e kamaghîn a diponam 2200 kilomita. Ezi e fozir puvati, Jon guizîn 2200 kilomitan ababanim mîgei, o an osirizir namban kam 12,000, a bizir igharazim mîgei. E fo, Judan gumazibar nîghnîzimîn aven, namba 12, a mîngarir ekiam an iti.

ezi ensel ababanir kamra divazir kamın abara a medi. ¹⁸ Nguibamın divazim God dagiar jasp-an ingari, egha nguibam uabi a dagiar golrama an ingari, ezi a glasın mın isia taghtasi. ¹⁹ Ezi nguibamın divazir mıngarim, God dagiar bar igharagha garir bar pın kozibar anesıngi. Dagiar kaba dıgırir aghuiba dar iti, men iveziba bar pın ko. Dagiar faragha zuir bar aghuim, jasp-a, a divazir mıngarımın faragha iti. Ezi namba 2 a sapaian dagiar blupla. Ezi namba 3 a agetin dagiam. Ezi namba 4 a emeralin dagiar garim. ²⁰ Ezi namba 5 a sadonikisın dagiam, a ghurghurigha egha aghefe. Ezi namba 6 a konilian dagiar aghevım. Ezi namba 7 a krisolaitın dagiar iangurım. Ezi namba 8 a berilin dagiar garim. Ezi namba 9 a topasın dagiar iangurir igharagha garim. Ezi namba 10 a krisopresın dagiam. Ezi namba 11 a haiasinın dagiam. Ezi namba 12 a ametisın dagiar pıghaghevım. ²¹ Ezi tiar akar 12 plan kaba, da 12 plan manmaniar ghurghurir iveziba bar pın koziba. Tiar akar kaba me manmaniar ghurghurir ekiaba vaghvagha adar ingari. Ezi nguibar kamın aven itir tuaviba me golrama dar ingari, ezi golin kam glasın mın taghtasi.

²² Ezi ki gari, nguibar ekiar kamın aven Godın Dıpenir gumaziba ingarizi tam itir puvati. Ekiam, God gavgavım itim, ko sipsipın nguzım, aning uaning Godın Dıpenımın danganim ini. ²³ Godın angazangarir gavgavımra angazangarım nguibar ekiar kam ganıdı. Ezi sipsipın nguzım uabi

nguibar kamın lamın mın iti. Ezi kamaghın nguibar kam angazangariba aningamin arueba ko iakiniba puvatigham. ²⁴ Eghti nguibaba bar dar gumazamiziba nguibar kamın angazangarimın daruam. Eghti nguibaba bar dar atriviba uan bizir bar aghuiba inigh an aven izam. ²⁵ Eghti aruemın me nguibar kamın divazimın tiar akaba aseghan kogham. Dimagariba nguibar kamın puvatigham. Kamaghın tiar akaba kuighregh mamaghıra ikiam. ²⁶ Eghti nguibabar atriviba bar men dagiaba ko men bizir digirir aghuiba, me bar ada inigh aven mangam. ²⁷ Eghti bizir miziriziba ko gumazir arazir kurigha mughazibagh amiba ko, gumazir ifavariba me nguibar ekiar kamın aven mangan kogham. Bar puvatigham, gumazamizir ziar akınafarir zurara itimın aven itiba, akınafarir kam a sipsipın nguzimın akınafarim, merara nguibar ekiar kamın aven mangam.

22

Jon, temer ikirimirir zurazurara itim anidim ko dipar faner ikirimirir zurazurara itim anidim, aningın gari

¹ Ezi ensel faner dafar mam nan aka, faner dipar kam a ikirimirir zurara itim anidi, an angazangarim glasın mın taghtasi. Faner dipar kam God ko Sipsipın Nguzimın atrivir dabirabimın apengan ikegha ivemara ghua,

21:24: Ais 60:3-5, 66:12 **21:25:** Sek 14:7, MAA 22:5 **21:26:** Ais 66:12, MAA 21:24 **21:27:** Ais 35:8, 52:1, 60:21, Ese 44:9, Jol 3:17, 1 Ko 6:9-10, Fl 4:3, MAA 13:8, 20:12, 21:8, 22:14-15 **22:1:** Ese 47:1, Sek 14:8

² nguibar ekiar kamın tuavir torimın uaghiri. Ezi faner kamın miriamningın temer ikirimirir zurara itim anidiba vong ko vong sara tuivighav iti. Temer kaba 12 plan iakinibar azeniba vaghvagha zurara dagheba be. Eghti temer kabar dafariba kantriba bar dar gumazamizibar amuti me ua ghuamagham. ³ Eghti bizir God bar aghuagha egha otogheziba, uamategh ikian kogham. God ko Sipsipın Nguzimın atrivir dabirabim, nguibar kamın ikiam. Eghti an ingangarir gumaziba an ingangarim damuam. ⁴ Egh me an guamın gantima, an ziam men guabar ikiam. ⁵ God, Ekiam angazangarim gumazamizibar anıngti, eghti kamaghın dimagarim uam otivan kogham eghti lam ko aruemin angazangariba ua ingangariba puvatıgham. Eghti Godın gumazamiziba, me atrivibar mın zurara iki mamaghıra ikiam.

Iesus zuamıram otogham

⁶ Ezi enselin kam kamaghın miğia ghaze, “Akar kaba da bar guizbangıra, eghti gumazamiziba niğhnizir gavgavim adar ikiam. God Ekiam uan Duam an akam inıgha izir gumazibagh anıngizi, a men navir averiaba fema, me an akam akuri. Egh a uan ensel amadazi, a izava an ingangarir gumaziba bar bizir bar zuamırama otivamıba men akagh.”

22:2: Stt 2:9, Ese 47:12, Jol 3:18, Sek 14:8, MAA 2:7, 21:24, 22:14, 22:19 **22:3:** Ese 48:35, Sek 14:11, Stt 3:17, MAA 7:15 **22:4:** Sng 42:2, Mt 5:8, 1 Ko 13:12, 1 Jo 3:2, MAA 3:12, 14:1 **22:5:** Ais 60:19, Dan 7:18, 7:27, 2 Ti 2:12, MAA 5:10, 20:6, 21:23-25 **22:6:** MAA 1:1, 19:9, 21:5

⁷ Ezi Iesus kamagh miği,

“Ia orakigh, Ki bar zuamira ia batogham.

Akınafarir kam, a datirighin ko ğin otivamin
bizibar gun miğiir akaba, da an aven iti.

Eghti gumazamizir akar kabar ğin zuiba,
me bar akongekh!”

⁸ Ki Jon, ki bizir kabar gara egha akar kaba barasi. Ki dar ganigha egha da baregha, maghira enselin bizir kaba nan akazimin suemningin teviba apirigha an ziam fasa. ⁹ Ezi a kamaghin na miği, “Ni kamaghin damuan marki! Ki uaghan, ni ko Godin akam inigha izir gumaziba, me nin aveghbuaba, e bar ingangarir vamiram ami. Egha gumazir akınafarir kamın akabar ğin zuiba, ki me ko ingangarir vamiram ami. God uabira, ni an ziam fi!”

¹⁰ Egha a kamaghin na miği, “God bizibar amuamin dughiam a bar roghira ize. Kamaghin, ni datirighin ko ğin otivamin bizibar gun miğiir akar akınafarir kamın itim, ni dar ghuangsiĝhan marki. ¹¹ Gumazamizir arazir kurabagh amiba, me dar amu mangvira iki. Eghti gumazamizir arazir mizirizibagh amiba, me dar amu mangvira iki. Eghti gumazamizir arazir aghuibagh amiba, me arazir aghuibar amu mamaghira iki. Ezi gumazamizir God baghavira itiba, me Godin gumazamizibar ikivira iki.”

22:7: MAA 1:3, 3:11, 22:10-12, 22:20 **22:8:** MAA 19:10 **22:10:**
Dan 8:26, 12:4, 12:9, MAA 1:3, 10:4 **22:11:** Ese 3:27, Dan 12:10, 2
Ti 3:13

¹² Ezi Iesus kamaghin migei, “Ia orakigh, ki bar zuamira ia batogham. Ki izevir bar ia daningamim inigh izam. Egh gumazamiziba amir araziba bagh, ki vaghvagh iveziba ua me ikarvagh. ¹³ Kirara ki bar faraghavira ikia egh bar gin ikiva abuan ikivira ikiam. Egha ki biziba bar dar mingarim, egha ingangarir ki amiba ki uaghan bar da agefi.

¹⁴ “Ezi gumazamizir uan korotiaba ruegha itiba, God ghaze, me temer ikirimir zurara itim anidir kamın daghebar amiva, egha uaghan nguibar ekiar kamın tiar akabar aven mangam. Kamaghin me bar akongegh. ¹⁵ Eghti gumazamizir arazir bar ikurar mizirizibagh amiba ko, akuzibagh amua egha imezibagh amir gumaziba ko, gumazamizir uari okia akuiba ko, gumazibav sozi me ariaghırir gumaziba ko, gumazamizir asebar ziaba feba ko, gumazamizir ifavarir arazim bar a gifongegha a gamiba, gumazamizir kaba bar moghira Godın nguibar kamın azenan ikiam.

¹⁶ “Ki Iesus, ki uan ensel amadazi a ia bagha iza, egha siosba bagha akar kamın gun me mikeme. Ki Atrivim Devitın ovavim. Kirara, ki mikovezir aminim tiasava amir bar puvira isim.”

¹⁷ Ezi Godın Duam ko Sipsipın Nguzimın amuim aning ghaze, “Ekiam Iesus, ni izi!” Eghti gumazamizir uaghan akar kam baraghiziba, me uaghan

22:12: Sng 28:4, Ais 40:10, 62:11, Jer 17:10, Ro 2:6, 14:12, 2 Ko 11:15, MAA 2:16, 2:23, 20:12 **22:13:** Ais 44:6, 48:12, MAA 1:8, 1:17, 2:8, 21:6 **22:14:** Stt 2:9, 3:22, 1 Jo 3:24, MAA 7:14, 21:27, 22:2 **22:15:** Ga 5:19-21, Fl 3:2, Kl 3:6, MAA 21:8 **22:16:** Nam 24:17, Ais 11:1, 11:10, Sek 6:12, Ro 1:3, 2 Pi 1:19, MAA 2:28, 5:5 **22:17:** Sng 8:14, Ais 55:1, Jo 7:37, MAA 21:2, 21:6, 21:9

kamaghin mikimam, “Ni izi!” Eghti gumazitam kuarim an apirti, a izi. Egh dipam amisi, egh dipar ikirimirir zurara itim anidir kam, puram a inigham, iveziba puvati.

Jon akar bar gavgavim gumazamizir akinafarir kamın itir akaba baraghizibagh anidi

¹⁸ Ki Jon, ki gumazamizir akar akinafarir kamın aven itim baraghizibav kınasa, akar kam a datirighin ko gin otivamin bizibar eghaghanim. Ki gumazamizir kaba vaghvagha pamtem me migei, “Gumazitam akar igharazitam uam akar kam gisin a giviraghti, eghti God a ikarvaghiva, arazir bar kurar akinafarir kamın aven itim, God gumazir kamın ivezir kuram ua dagh iviragham.

¹⁹ Eghti gumazitam datirighin ko gin otivamin bizibar akar akinafarir kamın itibar tam adeghti, eghti God an bizir aghuiba a dam ada adeggham. Eghti a temer ikirimirir zurara itim anidimin daghetam raman kogham, egh God baghavira itir nguibamin ikian kogham. Nguibar kam, akinafarir kam an gun migei.”

²⁰ Ezi Gumazir Bizir Kabar Gun Migeir Kam, datirighin kamaghin migei, “Bar guizbangira, ki zuamira ia batogham.”

Guizbangira! Ekiam Iesus, ni izi!

²¹ Eghti Iesusin apangkuvim Godin gumazamiziba bar moghira me ko iki. Guizbangira!

22:18: MAA 15:1, 15:6 **22:19:** Sng 69:28, MAA 13:8, 22:2

22:20: Mt 16:27, 1 Ko 16:22, MAA 22:7, 22:12 **22:21:** Ro 16:20, 16:24, 2 Te 3:18

Godin Akar Aghuim; Akar Dikirizir Gavgavir Igiam

The New Testament in the Aruamu language of Madang Province, Papua New Guinea, 2004 Edition Nupela Testamen long tokples Aruamu long Madang Provins long Niugini long 2004

copyright © 2004 Pioneer Bible Translators and the Bible Society of Papua
New Guinea

© Faith Comes by Hearing

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Godin Akar Aghuim in the Aruamu Language

This translation was produced by Pioneer Bible Translators, and was
published in 2004 by the Bible Society of Papua New Guinea.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the Pioneer
Bible Translators at www.pioneerbible.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in
any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual
words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2021-03-04

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea